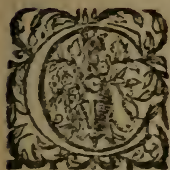
Meg

REGI SECVLOR
IMMORTALI
S.
HVMANAE SALVTIS MONVMENTA
B. ARIAE MONTANI STVDIO CON
STRVCTA ET DECANTATA
ANTWERPIAE.
EX OFFICINA CRISTOPHORI PLANTINI
PIORVM
ANIMIS
RECREAN
DIS
CHRISTOPH.
PLANTINVS
D.S.P.F.

REGIÆ CATHOL. MA^tis^. PRIVATA LEGE BRVXELLIS ANNO D. CIↃ. IↃ. LXX. SEPT. ID. MARTII LATA ET FIRMATA I. DE LANGHE SVB GRAVI MVLCTA CAVETVR, NE QVIS, CITRA CHRISTOPH. PLANTINI PROTOTYPOGR. REGII VOLVNTATEM, HÆC SALVTIS HVMANÆ MONVMENTA, &C. PROX. SEXENNIO VLLO MODO IMITETVR, IMPRIMAT, VEL QVOVIS MODO DISTRAHAT.

CHRISTOPHORVS PLANTINVS LECTORI S.

VM omnes cogitationes, studium, operam, atq. adeo quidquid in nobis est, cādide Lector, ad Typographiam, quæ ceteras artes sua præstantia illustrat, iamdiu contulerimus; nihil nobis charius certè, aut antiquius est, quàm vt bonarum literarum, ac potissimùm sacrosanctæ Theologiæ studia omni ex parte promoueamus, ac piis, iisdemque multiplici disciplinarum genere ornatis viris, cōtinuo labore, ac industria (quantulacunque ea est) pro viribus cōsulamus. Neq. verò in præbenda studiosis hominibus materia, & copiosa gratissimorū studiorū supellectile, adeò toti sumus, quin nonnulla etiam oblectamenta grauibus intermixta studiis, lectoribus subinde proponamus. Hoc enim inter cetera nobis semper fuit propositum, vt seriis studiis, & continuis laboribus defatigatos, iucunda aliqua, neque ea tamen inani occupatione interdum detineremus. hoc itaque consilio adducti præstātissimos ac probatissimos quosq. Poëtas, tum veteres, tum recentiores: nonnulla

etiam alia, in omni fere artium (quarum profeſſoribus nos ſatis eſſe facturos exiſtimauimus) ac ſcientiarum genere opuſcula, typis, quoad fieri potuit, elegantibus, excudimus. Cùm verò inter ceteras artes, quas diuina munificētia hominibus elargita eſt, pictura ea ſit, quæ tum vtilitatis, tum delectationis non infimas partes ſuo iure quodāmodo ſibi vendicet, quippe quæ res omnes, quæ quidem in hac rerum vniuerſitate conſpiciūtur, ita repræſentet, atque ita oculos teneat, vt eæ tanquam viuæ rerum imagines imperitos etiam ipſos res geſtas luculenter edoceant, ipſumque animum moueant, atq. adeò aliàs lecta, quarumque memoria exciderat, ſui inſpectione in mentem reuocent, vt hac potiſsimùm de cauſa non paruam hæc ars cū typographica noſtra affinitatem habere videatur: Inſtituti noſtri eſſe exiſtimauimus Ariæ Montani publicæ vtilitatis ſtudioſiſſimi, ac de bonis literis, & diſciplinis optimè meriti, Architecturæ etiam peritiſſimi (cui enim niſi ingenioſiſſimo huic viro, tabularum, quas in hoc opere artificiosè cælatas conſpicis, admirabilem ſtructurā acceptam referamus?) fœcundiſſimū, & quo-

uis

uis doctrinæ genere refertissimũ opus, id est, vnam & septuaginta odas, quibus ille felici quadam ingenij dexteritate, carminis elegantia, & grauitate maximum, & admirabile omnino salutis nostræ mysterium iam inde ab ipso primi parentis lapsu ad Euangelistas vsque prosecutus est, adhibitis ad eam rem exercitatissimis pictoribus, & tabellariũ, quibus sacræ historiæ aptissimè repræsentantur, cælatoribus, summis laboribus, ac sumptibus, quibus profectò, hac potissimùm in parte, vt videre est, non pepercimus, qua potuimus industria, typis nostris excudere: idq́. ita elaboratum & omnibus suis partibus absolutum tibi tandem exhibere. Qua quidem in re si nostros labores tibi gratos esse comperiemus; longè maiora, Deo dante, tum ab ipso Auctore, tum etiam à nobis posthac in communem studiosorum vtilitatem, cui nos totos nostraq́ue omnia dedicauimus, continuò prodibũt. Vale, & nostrum hunc laborem æqui consule. Antuerpiæ Calend. Maij, Anno à Virginis partu, M. D. LXXI.

CHRI-

CHRISTO LIBERA-
TORI S.

CHRISTE, tuas laudes, tua magna negotia, parui
Aggredimur breuibus dicere carminibus.
Ponimus exiguis memoranda exempla tabellis,
Consilium & summi per tua gesta patris.
Dum reficit pictura oculos, dũ carmina mentẽ,
Te placidum nostris insere pectoribus.
Tunc dabitur miranda animis arcana videre,
Creditaq́ humanam vincere sorte vicem.
Tunc animis fidibusq́ nouis, meliora feremus
Carmina, de donis munera nata tuis.

Dux hominũ interpresq́, Dei mitiſsime Moſes
Omnia qui primus tempora ponis, aue.

FIDELI MINISTRO POS.

In tabulam præuaricationis parentum.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS. III.

EHEV *laborum pondera maxima,*
Mortale quondam queis premitur genus,
Inuexit orbi tunc recenti
Feminea leuitatis error.
Postquàm parentum, plura petentium
Quàm vox benigni præbuerat Dei;
Attendit infausti draconis
Credulitas male suada verbis:
Ardor negatæ dum sapientiæ,
Summiq; certans ambitio loci
Angustiores dat videri
Diuitias, cumulumq́; celat.
Pellexit arbos raráque frondium
Prospecta, ramis forma micantibus,
Fatale vt auderent scelesto
Dente (nefas) temerare malum.
Conceptus ægro pectore conscius
Succus, patenteis mox reserat vias,
Qua culpa lethi sæua mater,
Visceribúsque, animísque regnet.
Hoc fonte rixæ, dissidia & furor,
Pugnæ, rapinæ, sæuáque criminum
Turba & dolores in nepotum
Dedecus exitiúmque manant.

AMBITIO ÆRVMNOSA.

Principiumq́ erroris mali, miseræq́ ruinæ
Est præceptori credere nolle Deo.

FRAVDIS EXPOLIATRICIS MONVM.

In

ODE DISCOLOS TETRASTROPHOS. IIII.

VICTOR *dum, patribus perpetuo iugo*
Depressis, celebrat gaudia Lucifer;
Præclara & repetit cum grege perfido
Palmæ præmia nobilis:
Duci fata suis audiit absona
Inceptis stabili consilio Dei:
Cristatúmque gemens puluere verticem
Squamosus posuit Draco.
Nam cur tu inuidiæ fraudibus insolens
Virtutis referas vel sapientiæ
Laudem? colloquio quòd superes nimis
Vano, femineum caput?
Iam te solicitum terribiles metus,
Expers lætitiæ & suspicio manet:
Quæ semper pauido pectore sentias,
Nec vitare queas ferus.
Quin de feminea stirpe, tenerrimus
Nascetur valido robore surculus:
Istud comminuat qui cerebrum citò,
Huic dum tu insidias paras.
Exercere malis ingenium dolis,
Et rumpi inuidia, perpetuum tibi,
Torquerique animo; quòd propriis male
Demens consiliis cadas.
Dein victus grauibus guttura vinculis,
Æternúq; caput supplicio dabis,
Et commenta fremens stultitiæ tuæ
Flammis vindicibus lues.

CONSILIVM ABSCONDITVM.

Ingeniis hominum cunctis reperire negatum
Surgit opus, magno propositum Artifici.

MISERICORDIÆ ASSERTRICI. S.

In

In tabulam Noë ſacrificantis.

ODE SAPPHICA. V.

Sol vbi cælo faciem ſereno
Purus oſtendit, decus atque rebus
Redditum eſt, quales variata formas
Terra tenebat:
(Nuper heu noxis hominum per omnes
Ambitus Lunæ, penitus negata his
Vſibus vitæ & pelago innatanti
Cedere iuſſa.)
Tunc ſenex, auctor ſobolis futuræ,
Ceſpite inſtratas pia thura ad aras
Admouet, iungens precibus probanda
Dona ſuperſtes.
Annuit votis Deus, ac benigna
Voce, ſint, dixit, renouata certis
Curſibus; iuſtos habitura mundi
Tempora fines.
Iam ſemel vaſtis periiſſe in vndis
Secla brutorum ſobolemq́ue Adami,
Sit ſatis; poſthac potiora tecum
Fœdera iungam.

Fraude hominũ Deus offensus cùm cõcipit iras,
Consilij clemens est memor vsque sui.

MISERICORDIÆ PROSPECTRICI. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS AD FIDEM VI.

QVEM *tu diua fides virum*
Viuentem solido pectore finxeris;
Vulgo & sepositum leui,
Arcani imbueris muneribus tui;
Illum non labor improbus,
Ignotíue loci suspicio tremens,
Aut vrbis memorem suæ,
Laudantémue soli commoda cogniti,
Terret, quo minus arduas
Iussus voce Dei perficiat vias.
Quamquam incerta quies loci
Non vsquam stabilem contineat domum,
Iamq́; exusta caloribus,
Iam concreta pigræ frigoribus niuis
Ostentet regio metum:
Non syluæ indomitis horribiles feris;
Non præceps fluuij fragor,
Non obiecta hominum turba nocentium
Frangit propositum graue,
Quin metam teneat victor amabilem.
O virtutibus integris
Dux certa, & superûm viribus æmula,
O quæ corpore languidis
Robur sufficere & vim potes integram;
Tu insperata parentibus
Effœto senio pignora prospicis;
Tu montes trahere, & maris
Fluctus disiicere, & flumina rupibus
Insuetas noua per vias
Deriuare potes; nam bonus omnia
Regnator superûm tuis
Et sese voluit tradere nutibus.

OBEDIENTIA CONSTANS.

Ille ſapit, qui diuitias patriamq́ genusq́,
Qui decus in ſolo numine propoſuit.

FIDEI DVCI SAC.

Ode dicolos tetrastrophos. VII.

Spectatvm *innumeris antè periculis*
Viuacis fidei robur, in vltimos
Incursus stabilis sustinet Abraham,
Æternúmque meret decus.

Incensus studiis, & docilis sequi
Quicquid vel iubeat vel vetet arbiter,
Cælorum bonus & cælicolûm sator
Cui se subdiderat pium:

Exhausti senij pignora dulcia
Concessa, ac sobolis semina posteræ,
Flammis vt properet tradere mysticis;
Præsens voce monet Deus.

Illum non iuuenis vultus amabilis,
Hostis qui gladium sisteret, ac manus;
Nec virtus variis vnica seculis
Turbat, nec pietas patrem:

Orbandæ aut gemitus coniugis, & graui
Questu perpetuo difficiles dies,
Aut immensus amor continet editi
Nati non solitis modis.

Promissam sobolem iussa negantia, &
Pugnans pollicitis consilium nouum
Non sistit dubium, nec facit exitus
Spem deponere prosperi.

Namque immota fides, cùm semel hæserit
Deuoto penitus pectore, sustinet
Quicquid vel superum, vel genus inferum
Vel tentare paret Deus.

Nil nisi quod dixit Dñs sapere, hoc sapiētum est,
Et nusquam visum fallere consilium.

DEO EXAMINATORI. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS. VIII.

QVÆ patribus firmata olim sunt fœdera primis,
Nouáq; cœpta ab orbis ante termino,
Et quæ prima hominum, quæq; altera credidit ætas,
Rudi sed vsque peruoluta imagine:
Hæc eadem iam clara magis, monstrataq; cernit
Suo Iacobus expedita tempore.
Qui dum humilis, fugiensq; minas fratrisq; furores,
Deum vocaret, inq; vota posceret;
Et placido iam membra daret recreanda sopori,
Labore pressa, mente sed vigil magis:
En certus docilisq;, poli manifesta videbat
Parentis ampla permicare limina;
Innixumq; solo scalam, quæ vertice summo,
Poli tonantis alta templa vinceret;
Multifidoq; gradu, terris deduceret imis
Ad vsque tecta fulgidi orbis aurea.
Illic supremam sedem, pater ipse benignè
Fouens, tenebat efficace numine;
Quo vultu solisq; ignes, hyemesq; niuales,
Et impotentis impetum maris regit.
Hâc iter ad superos didicit, certamq; patêre
Viam perennis vsque ad intima ætheris.
Iamq; oblata hominum generi commercia diuûm
Videns, fatetur atque adorat excitus.
Cernit enim aligeros, non agmina rara, ministros
Identidem altos ferre per gradus pedem:
Inde hominum terras inuisere, rursus & isthinc
Tonantis alta commeare limina.
Tunc pauet agnoscitq; domum portamq; supernam.
Opus sed astra quod pererrat vltima,
Quodq; premens terras, præteruolat æthera in arctum,
Vocare carmen & referre sit nefas.

HVMANA DIVINITAS.

Cur tanto genus humanum dignetur honore
Dicere, non niſi qui perficere ipſe poteſt.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

VICINA *letho prouida mens ſenis,*
Et iuſſa patrum tendere ad inferas
Sedes piorum, quas ſerenat
Spes patriam recolens ſupernam:
Et iam ſecundo proxima lumini,
Soluenda preſſi & corporis artubus,
Cœliq; promiſſis adhærens,
Certa boni memor & futuri;
Dilecta prolis pignora poſteræ
Bis ſena certus nomina conuocat,
Speraret vnde & comparandam
Sideribus ſobolis cateruam.
His tum vaganti ac hoſpitibus domo,
Certi nec vſquam compotibus ſoli,
Speranda venturos in annos
Acta canit, numeratq; ſortes:
Et regna, regum & munera, diuites
Promittit vrbes, & ſpolia, atque opes:
Gentes, & extinctos tyrannos,
Numinis auxilio potentis.
Mores nepotum, cunctaq; ab ordine
Spectanda rerum ſæcula diſſerit;
Seruanda præcepta & ſecundis
Temporibus dubiisq; dictat.
Reſponſa magni myſtica conſilî,
Plenumq; priſcis pollicitis opus,
Sermone quæ æternam latenti
Mentibus inſinuant ſalutem.
Ille & ſepulchri funera debita
Optabat, agris in Iebuſum ſibi,

FIDES MORTI INSVPERABILIS.

Conſtituit rerum certos ex ordine ſines,
Vatibus & tradit ſecla notanda Deus.

DEO DOCTORI SAPIENTI. S.

Ode sapphica. x.

Nvlla vis terris, licet vsque denso
Fulta conatu, valet imperantis
Numinis certam variare mentem,
Consiliúmue.
Nam simul iunctis opibus, manuq́;
Stulta mens tentat temerare sanctos,
Nescit, ac cæli tamen euehendos
Suscipit orsus.
Quiq́; deduci monitis supernis
(Quæ iuuant puras recreantq́; mentes)
Abnuit, sumptis, equus vt, capistris
Voluitur amens;
Ne queat sacros retinere cursus.
Impij quondam soboles Chamesi,
Nempe dilectam superis parabat
Perdere gentem.
Quodq́; plantarat Deus ipse cultor
Germen augendæ pietatis, vndis
Damnat, & monstris fluuij tyrannus
Destinat atrox.
Sed nefas horret subiisse Nilus,
Audit vt flentis pueri querelam,
Quem dat arcanæ Deus administrum
Esse salutis.
Ipse & insonteis vigil amnis vndas
Contrahit, parcens properare, & acres
Continent morsus liquido adnatantes
Flumine pisces.
Denique iniustæ populator aulæ
Qui sit & vindex generi, nocentis
Regis ingrato gremio fouetur,
Crescit & ignis.

TYRANNVS MISERICORDIÆ CONCED.

Casibus in duris rerum, spes certa salutis
Expectare, bonus quid velit ipse Deus.

PROVIDENTIÆ VICTRICI. S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XI.

OLIM *cupitæ iam nimium diu*
Et mente Moses, robore & integro
Non vana sperandæ salutis
Signa suo generi adferebat:
Quanquam educatus molliter aulico
Fastu valeret delitiis frui,
Et verba concepti fauoris
Vendere, compositumq́ fumum:
Non vllus amplis doctior artibus
Certisq́ belli consiliis prior,
Æquanda comparare posset
Nomina principibus supremis.
Sed quidquid alti viribus ingeni
Fidóue posset robore corporis,
Totum paterno dedicabat
Ille Deo & populo suorum.
Horum labores commiserans graueis,
Promptus leuare ac non timidus mori,
Proponit audax & doceri,
Et facere auxilij periclum.
Vires probare & consilium efficax
Testis videret (ni foret improbus)
Qui Ægyptij vidit sepulchro
Membra dari nimium superbi.
Sed prona fraudi mens hominum sua,
Et sæpe certis inuida commodis,
Exempla monstratæ salutis
Prodit & auxilij ministrum.
Hunc regis iras & generis dolos
Grato cauentem pignore suscipit,
Seruatq́ Madianes ad illa
Tempora, quæ Deus annotarat.

Publica cura animos magnos, & pectora tentat:
Certaq́; diſcrimen corda ſubire graue.

SAPIENTIÆ ILLVMINATRICI S.

In tabulam Mosis, rubi incendium mirati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XII.

FLAMMAS *innocuas non ſolitum genus,*
Incenſiſq́; rubum frondibus integrum,
Audax noſcere Paſtor
Vel tentare (nefas) caue.
Quamuis tu Phariis cultior artibus,
Cælo dinumeres aſtra nitentia;
Et res noueris vnus,
Quas tellus fouet ac mare;
Humanam fugiunt hæc ſapientiam,
Et noſtro poſitos ingenio modos,
Queis attingere mundi
Vix concluſa licèt polis.
Quòd ſi tantus amor diſcere, quam nouam
Mirator ſpeciem conſpicis, infimas
Curas exue terræ,
Et faſtus animi graues.
Fœdis ne temeres, ah, loca ſordibus;
Quæ cernis ſacra ſunt plenaq́; numinis:
Hæc mente, & pede puro,
Simplex diſcipulus petas.
Hic iam veridica voce docebere,
Quàm magnis valeat viribus efficax
Ignis, vertere mundi
Formas, in ſpeciem nouam.
Namque ille & tenebras, & chaos, & nihil
Quondam diſcutiens intulit optimi
Mundi conſona membra,
Fineſq́;, & varium decus.
Idem gratus amor perpetuò bonus,
Flammæ quem ſpecie non temere vides,
Vitam reddere & almam
Lucem terrigenis parat.

DIVI-

DIVINÆ VIRTVTIS SPECIMEN.

Fluctibus in mediis & tempestatibus orbis
Certa est, quæ charis lux micet alma piis.

MISERICORDIÆ MEMORI. S.

In

ODE DICOLOS DISTROPHOS XIII.

ISACI pueri integri
Maturi inualidus cum senibus viri,
Mixtæ matribus ac nurus,
Et quantum populi est ordine ab infimo;
Maturate laboribus
Exire, atque lacu seruitij grauis.
Aurum, & gemmea pocula,
Argenti & solidi vasa nitentia,
Textæ & vellera purpuræ,
Et quicquid spolij possideat ferox
Diri progenies Chami,
Deuictis penitus diripite hostibus.
Nec clementia parcere
Cuiquam, nec statuat pignoribus modum:
Vestrum nam, pauidi moræ,
Discessum rediment munere quolibet.
Suetos pondus iniquius
Compulsis humeris tollere sarcinas
Iam nunc non pigeat graueis;
Et vires cumulent diuitiæ nouas.
Summi hinc dextera numinis,
Hinc addant animos gaudia publica,
Sancti hinc auspicium ducis,
Qui vos è tenebris carceris horridi,
Duri atque imperio iugi
Ereptos retulit luminis in diem,
Arcanis meritam diem,
Dignam & perpetuis carminibus coli,
Vitæ munia libera
Quæ seruis renouat, quæ populi decus.
Summi consilium Dei,
Vos iam magnificis tollite laudibus:
Iam spem concipite optimam,
Iam sentite, fluant vt leuius dies.

EVANGELII EXEMPLVM.

Nil non poſſe datum iis quorum pietasq́; fidesq́;
Prompta ſequi cedit, qua vocat vſque Deus.

VERBO EFFICACI SAC.

In

In tabulam maris rubri.

HYMNVS HEXAMETER XIIII.

QVA maris vndisoni longo sinuata recessu
Littora, diductas propulsant margine rubro,
Illic Æthiopum terras, Niliq; vagantis
Irriguos campos; Arabum spirantia thure
Arua bono, & gemmis illinc palmisq; decora,
Diuini præfixa olim monumenta triumphi,
Perpetuo stabilita manent, semperq; manebunt;
Dum lux, dum cælo constent radiantia puro
Sidera; & assiduo spirantes agmine venti
Aërios repetent tractus, pelagoq; tumenti
Constabunt liquidas non irrita iura per vndas.
His etenim populos quondam sæuumq; tyrannum,
(Sacrilegam sobolem Chami, Phariosq; colonos)
Militibus Deus euertit, furibundaq; fudit
Consilia, atque ipsos immensa strage, nec vllo
Seruatos numero, iussit descendere in atras
Pallentis lethiq; domos, Erebiq; tenebras,
Contento studio summis & viribus ausos
Iudicium temerare Patris, cui maxima mundi
Corpora concordi parent variantia lege:
Quiq; suum populum promissa ad regna vocatum
Iusserat, iniustumq; iugum, sæuasq; catenas
(Excelsa quæ cuncta manu confregerat ipse)
Excutere, & monstrata sequi dictiq; viæq;
Signa, reuertentes gratè memoranda per annos.
Ergo lecta manus, discissas ducta per vndas,
Vitalem mirata diem, procul aspicit omni
Littore proiectos hosteis, numeroq; carentem
Exanimûm turbam in pelago, partemq; profundo
Coniicit immersam cœno, sabuloq; sepultam,
Liberaq; exultat plebes, laudatq; potentis
ACTA DEI, ARCANÆQVE CANIT MONVMENTA SALVTIS.

Queis voluit prodesse Deus, Natura benigna est
Omnis; at vltricem fert inimica cohors.

DEO VICTORI VINDICI SAC.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVI.

QVOD prima nusquam sæcula viderant,
Vidêre cani cum pueris senes,
Vxorq́ue, nubilisq́ue virgo,
Turba pauens populusq́ue cunctus,
Mortalium vti colloquiis Deum,
Et voce sancti numinis indice,
Præsentis electæq́ue gentis
Fœdera participem subire:
Cùm liberatam seruitio graui
Plebem sacratis montium in abditis
Doctorq́ue, dictatorq́ue coram
Alloquitur, recitatq́ue leges.
Cui signa præfert sollicitus timor,
Qui corda miro concutit impetu,
Clamore perrumpens tubæq́ue
Saxa sono, tremulosq́ue monteis.
Hinc ignis alto deuolat æthere,
Summiq́ue tractus montis & aëra
Collustrat, vrenteisq́ue flammas
Congeminat, penetratq́ue cautes.
Tunc explicatis vocibus, optima
Præcepta plebes, iuraq́ue suscipit,
Æquumq́ue, prælucensq́ue verum,
Fasq́ue pium, officiiq́ue normam;
Legesq́ue certùm quæ doceant decus;
Sed mole monteis concutiant graui;
Morboq́ue languenteis auito,
Imperio exagitent tremendo:
Donec potenti numine, cordium
Illapsus vrat spiritus intima,
Præstare & expertes pauoris
Sponte animos meliora donet.

Lux terris veneranda micat, mortalia sed quæ
Lumina præstringens turbet & vsq; premat.

DEO PVRO SANCTO TERRIB. S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVI.

PENV *benigni ex ætheris editam*
Intaminato & munere simplicem
Miratur annonam legendo
Plebs alacris, cumulumq; magnum.
Defecta parcis quos tulerat cibis
Festina sacrum dum sequitur ducem,
Verbisq; concedens supernis,
Tesqua petit sterilesq; tractus.
Tunc prouidentis consilio Dei
Educta turmæ pennigeræ cohors,
De rore confectas sereno
Ambrosiamq;, epulasq; promit.
Nullis parata hæc dona laboribus,
Lentis vel anni cursibus, aut graui
Quæsita curarum tumultu
Lucifer exoriens ferebat.
Sic dormienti, cui Deus affuit,
Adaucta rerum commoda cernimus,
Ædeisq; crescentemq; longo
Tempore progeniem parari:
Dum certus ille, & pollicitis pius
Credens benignis, non timet ardua
Ferre, atque quâ ducit vocantis
Mens, sequitur, peragratq; certus.
Hæc esca plenam numinis & manum
Atque efficacem pascere comprobat,
Natura seu iussas ministret,
Siue neget properata parteis.
Maiora nostris fercula seculis
Delata puri culminibus poli
Ponuntur, æternæq; vitæ
Pignora terrigenis petenda.

Esse homini in terris poterit quæ grata voluptas,
Cui diuina semel contigit Ambrosia?

PROVIDENTIÆ LOCVPLETIS.

In tabulam Israëlitarum Iordanem transeuntium.

ODE SAPPHICA XVII.

Non pauens vanis metus, & viarum
Qui negat duros tolerare casus,
Longa vel deses memorat remoti
Tædia finis;
Sed fides constans animiq; magni,
Quæ semel certo radiata verbo,
Tramitem ostensum subit, atque cæli
Prospicit alti
Templa, lux vnde & fauor, ac potentis
Vis tenax verbi, penetrare prompta
Turbidi fluctus maris, ac secundo
Gratia ductu;
Illa mirandos superans labores,
Quos iuuet quondam meminisse, pulchrum
Præmium summo positum reportat
Culmine victrix.
Tunc probat sortis memor & prioris,
Digna quàm multis fuerint periclis,
Quamq; contento repetenda cursu
Munera dia.
Sic & Ægypti miseris redempta
Vinculis felix manus, aduocanti &
Obsequens verbo, tenuit quietis
Regna beatæ.
Hinc inaccessos trepidare montes,
Hinc opes visa est solito priores
Largius turbæ venienti in vsum
Fundere tellus.
Primus & custos regionis, altum
Sensit vt numen, renuens morari,
Fluminis portam vitream tumentis
Pandit Iarden.

CON-

Felix qui monitisq́; Dei verbisq́; benigni
Audiit, ille sacra compos erit patriæ.

FIDELI DEO S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XVIII.

AVDITA *quantum vox valeat Dei*
Rerum nouandis cursibus edere,
Vidêre, qui dicto audientes,
Castra loci tetigere odori.
Insueta terris turma recentibus,
Vastis neque ampli corporis artubus
Æquanda cum vulgo tumentum,
Quos regio tulerat, gigantum;
Densis sed vnà cum populis tamen
Exercitati robore prœlij,
Non parua molitos tyrannos
Consilia exuperauit hospes.
Antiqua namque hos crimina, cum suis
Damnata prorsus gentibus, vltimas
Perferre pœnas, atque auitis
Tradiderant spoliare fundis.
Quos non labore, at numine vindice
Dux sternit instans. Adsumus, adsumus
Vltoris æterni ministri,
Atque suos peragentis orsus.
Vexata tellus fraudibus impiis,
Prolem nefandi conuomuit Chami,
Natosq; suscepit fidelis
Hospitis, & memor & beata.
Arcana quo iam nomina maximi
Doctore primùm numinis audiit:
Qui secla, cælésteſque turmas
Vnus agit moderator æquus.
Turrita iusto mœnia iudici
Firmata vastis vectibus, & trabes
Cessere, & ingenti ruina
Sponte sua, patuere muri.

ANIMADVERSIO MATVRESCENS.

Non gladio aut numero, nō vi, ſed numinis alti
Conſiliis certis vincere magna datur.

DEO VLTORI IVSTO S.

ODE TRICOLOS TETRASTRO-PHOS XIX.

DIFFERTA *rerum diuite copia*
Munita denſis gentibus, arduo &
Vallata murorum reductu,
Regna cadunt pereuntq́ iniqua.
Collata quamuis conſilia, & manus,
Et conuocatis fœdera regibus,
Armisq́ fulgentes iniquas
Munierint populi rapinas:
Solum potentis conſilium Dei
Exors refringi, permanet & quibus
Audita præmonſtrant vocantis
Dicta viam intrepidè obſecutis.
Extructa multis oppida ſumptibus,
Impleret auro poſteritas Chami,
Et gemma & oſtri prænitentis,
Velleribusq́, opibusq́ magnis:
Sed fraude cæca ac præcipiti dolo
Quæſita, fœdisq́ vſibus addita,
Proſcripſit integri poteſtas
Iudicij dominosq́ preſſit.
Hæc ipſe nullis indigus arbiter
Ducto colono diuidit, & bonos
Commendat exercere in vſus,
Non propriæ referenda laudi;
Valde ſtupenti tam citò plurium
Ceſſiſſe regnorum imperium ſibi;
Et ante quàm poſſent obiri
Cuncta oculis, potuiſſe vinci.

PER-

Quis tam multa citò penitus superãda putarit?
Qui superûm iußis credidit & studuit?

DEO VERACI POTENTI S.

ODE SAPPHICA XX.

CONSITIS *læto studiosè in agro*
Vitibus magnam posuisse curam
Principem cæli, referendi ad vsque
Tempora fructus
Scimus, ac doctos variis ministros
Artibus, certas operas colendo
Commodè addictos adiisse, magno
Non sine sumptu.
Hic apros arcet, genus & nocentum
Vocibus ferroq; abigit ferarum:
Hic fodit; ramos vitio fluentes
Præsecat alter.
Sarcit & sepes alius reuulsas,
Damna præsentes subiisse; namque
Saucius duro cadit in labore
Sæpe colonus.
Cura sed maior fuit expiandi:
Nam sacerdotes variante sæpe
Distinent cultu repetenda cunctis
Sacra diebus:
Horridi ne quid vitij precatos
Occupet, natum aut penitus medullas
Palmitum carpat, vitiétue pestis
Extera vitem.
Cura quæ humanos renouata morbos
Arguens, ipsum vocat auferendæ
Compotem labis, dominum & salutis
Artificémque.
Ergo vos nostro generi fauete, &
Aurea ô cæli properate secla,
Victimis cunctis positura finem,
Seruitiisque.

EXPECTATÆ EXPIATIONIS VMBRA.

Pontificem, quem priſca olim petiere ſupernum
Secula, noſtra tenent, qui litet & placeat.

DEO CLEMENTI PLACABILI. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXI.

HVMANI *ingenij licet*
Solers vafricies, callidus ac dolus,
Celet compositum nefas,
Aut blandè impositis nominibus leuet,
Indulgens sceleri suo
Asperso nitidis mille coloribus;
At quæ cor hominum tamen,
Et renes penetrat, cunctaq; prouidens
Pertingit sapientia,
Et sermo ignifero fulmine acutior,
Fallax terrigenas genus
Arctis compedibus præligat, vt neque
Elabi valeant prius,
Nec celare notam, nec fugere improbi.
Nam dum mens nimium sibi
Ignoscit, vitiumq; alterius leue
Intentis oculis videt,
Exemplo similis iudicij, malis
Succumbens propriis cadit,
Et damnata sibi iura subit prior.
Felix qui metuit vigil,
Iras ne horribiles Numinis excitet;
Et vitam peragit piis
Intentam studiis, & fidei & preci;
Certo proximus huic gradu,
Qui contracta mali criminis expiat
Probra; & qui monitus bonis
Vatum consiliis, cedere mollior,
Mentémque & studium mali
Permutans, facilem sollicitat Deum;
Offensámque gemens grauem,
Exclusus, patria suscipitur domo.

Iure perit, qui cunctatur damnare priora
Crimina, & ad veniam sollicitare Deum.

DEO MISERICORDI S.

Ode tricol. tetrastroph. XXII.

Rectvm & merentem plurima nouimus
Laudis probatæ præmia iudicem,
Deuota quem produxit Anna
Et ſterili recreauit aluo.
Illum exigentem iam ſpatia vltima,
Summi & ſolutum munere conſulis,
Excelſa contentum paterno
Rama lare ac tenuem recepit.
Pleno laboris perpetui ſeni,
Exercitatos dum recolit dies
Nil tædioſi turba vulgi
Excipit arbitrióue fingit.
Non deſerendæ (ſi ſaperet magis)
Sortis prioris, res populi hunc bonum
Poſtrema dimiſit miniſtrum,
Et meminit, gemuitque ſemper.
Cuius ſacratæ quid valeant preces,
Senſit marinus cum populis Dagon,
Quos terror æthræ fulminantis
Diſſoluit, domitóſque fregit.
Reſponſa quondam hic à puero bonus
Firmare certo numinis indice,
Exempla duratura veris
Hiſtoriæ poſuit libellis.

SIM-

SIMPLICITAS MVNDO FASTIDITA.

Nil conſcire ſibi nudo, ſummisq́ peractis
Muneribꝰ, magna hæc præmia, magnus honor.

REIPVP. MINISTRO INTEGER. POS

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXIII.

ÆTAS beato tempore ducitur,
Lætosq́ firmat candida pax dies:
Cùm ducit, attentusq́ clauum
Versat amans Moderator æqui:
Humana raro nequities tamen
(Cùm pressit altæ frena potentiæ)
Ne temnat, excedatq́ metam
Propositam, sibi temperauit.
Miranda iusto munere regibus
Exempla Pastor fecerat inclytus;
Ni laudis immensæ nitorem
Pestifer inficeret cupido.
Suscepta fœdi pondera criminis,
Inflicta cæco & pectore vulnera
Obliuiosus, nec dolere
Præbet Amor, neque cogitare:
Donec veternum pectore ab intimo
Soporis alti excussit amabili
Sermone Nathan, cui videre
Facta Deus dabat & futura.
Quis nunc decori consilij potens?
Hunc cæcat amens gratia principem,
Illum sed imprudente dicto
Asperitas alienat audax.
Felix, carentem stultitia mala,
Rex, cui ministrum contigit assequi;
Et fraude semotum dolosa,
Numinis & studio calentem.
Nathan suorum sæcula temporum
Scripsit fideli certa volumine,
Quæcunque vel gessere reges,
Vel populi subiere ducti.

CONSILIOR. INTEGRITAS.

Simplicitas, veri ſtudium, obſequiumq́ fidesq́
Grata Deo, & cunctis commoda temporibus.

HONESTI DOCTORI GRAVISS. P.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON XXIIII.

DOCTVM *innocenti pectore perpeti*
Casus, labores, exilium, minas,
Iras, furores ac superba
Monstra, virum canimus domantem:
Decepta cui non fœdera centies
Regis minacis & nimium feri,
Ostensa nec vulgi repulsa
Spemq́ue, animiq́ue fidem repellunt.
Responsa magni & consilium Patris
Dum mente certus concipit integra,
Audax vel obiectos per ignes
Ire valet, superatq́ue victor.
Cælo minantis, gentibus & feri,
Horrenda vasti tempora Goliæ,
Assertor atque vltor suorum,
Strauit humi caput & recîdit.
Vincenda semper prœlia, & hostibus
Antè inquietis impositum iugum,
Sperare iam primis in annis
Vrsa cadens dabat & leæna.
Incisa quondam marmore duplici
Præcepta verbis ac digitis Dei
Curauit, & morem sacrorum
Constituit, celebresq́ue ritus.
Idem efficacis munere barbyti
Victura dixit carmina, quæ Draco
Antiquus audire obstupescat,
Quæq́ue probet Deus & secundet.

Otia honesta Deo, cuncta atq; negotia summo
Quæ dicat, hæc multis vita beata modis.

REGI FORTISS. INTEGERR. PIENTISS.
VATI DVLCISS. POS.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXV.

QVOTQVOT *prisca tulit, quotquot sperare futura*
Rectores concesserit ætas,
Diuitiisq́;, opibusq́; animi, sensuq́; profundo,
Tu Salomon præcesseris vnus.
Seu populis dare iura iuuet, seu ponere docta
Virtutis præcepta petendæ;
Seu cupias animo immensum penetrare per orbem,
Ingenio & numerare diserto
Naturæ variata modis spectacula miris,
Quæcumque aut radiantia cælum
Astra mouet, vel quæ duplici spatiantur in vnda
Plurima monstra, vel omniparens quæ
Multiplici profert vtero, atque alit vbere Tellus,
Cuncta tibi cessêre petenti.
Obstupuit, peregrina tuas conspexit vt artes
Gens acris non indiga sensus.
Victa tuis siluere etiam miracula templis
Quæ quondam celebrata sonabant.
Quâ patet oceanus, gentes tua carmina discunt,
Et recinunt iuuenesq́;, senesq́;,
Æterniq́; Dei nomen laudesq́; perennes,
Sperandæ & monumenta salutis,
Cetera & arcanis quæ te meditante figuris
Excelsa Sion audiit arce.
O Rex, ô felix, nullumq́; habiture priorem,
Vna tibi & proba si foret vxor.
Vltima nempe fuit vox te dignissima, vanum
Esse, Dei timor vnde recessit.

HVMA-

HVMANÆ SORTIS MENSVRA GEMINA.

Mortales homines & re & sermone iuuare,
Perpetuum magni est principis officium.

PRINCIPI SAPIENTISS. PACE REIP.
CONSTITVTA POS.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXVI.

REGVM *progenies Isacidum, breui*
Te magnum experiar dicere carmine,
An laudes tacitus dissimulet pudor
Tantis pro meritis leues?
Quem iam præmonitum grandia dicere
Purgauit rutilis spiritus ignibus,
Laturum populo & principibus Dei
Dicta, & terribiles minas.
Prudens præteriti temporis, ac tui
Venturiq́ modos, & seriem canis,
Spectator veluti videris omnia
Depicta in superûm domo.
Quis vatum propior cernere ab vltima,
Quicquid magnus habet mundus, origine,
Mores, historias, imperia vrbium,
Cuncta & sæcula gentium?
Humano generi munera cælitus
Demittenda animis, tu bene nuntias:
Et mœstis releuas corda laboribus,
Et mentes recreas graueis.
Quæ vis eloquij, quæ ingenij queat
Exæquare modos, & decus ac tui
Dicendo rapidum fluminis impetum,
Sensu & multiplices notas?
Vitæ certa tuo tempora nuntio
Rex prolata videt, ductaq́ longius,
Cùm Sol pollicitis additur arbiter
Decursum relegens diem.
Defuncti celebri muneris exitu,
Contemptorq́ trucis supplicij innocens,
Palmam promeritus iudicio Dei,
Magnus diceris ac bonus.

PIETATIS INDEFESSVM STVDIVM.

Qui Chriſtum non odit, amet reſponſa legat q;
Amoſidæ: is fiet nam pius & ſapiens.

DIVINAR. RER. INDICI ADMIRABILI P.

ODE SAPPHICA XXVII.

SPIRITV *feruens iuuenis, potensq́;*
Robore immotæ superare mentis
Fortium, priscis memorata ab annis,
Corda virorum:
Cui nec ignauæ puero iuuenta,
Nec sibi tantum decus arroganti,
Creditur munus prius adparatum
Matris ab aluo:
Tu doces quantum valeat superni
Efficax verbum imperij, fideles
Cùm subit mentes, penetratq́; in altam
Pectoris arcem.
Nam nec immites odiis tyranni,
Nec furor vulgi miseris iniqui,
Nec tibi ignotæ expedienda gentes
Acta retardant;
Quin per insanos hominum nocentum
Impetus, victor, penitusq́; compos
Destruas, vellas, moueas, reponas,
Ædificesq́;.
Crescit in duro tibi vis labore;
Carceris diri tenebras lacusq́;
Et famem fortis superas, minasq́;
Mortis amaræ.
Sic & obiectos penetrare monteis
Nouit, ac rupes, & adacta in altos
Turrium ascensus monumenta, clari
Fulminis ardor.
Integrum ac fortem celebremq́; dictis,
Quem sua inuisum malè presserat gens,
Seruat, & cultu meliore Princeps
Suscipit hostis.

HONE-

HONESTÆ INDOLIS DECVRSVS INTEGER.

Quid nõ ferre poteſt, quid nõ ſuperare, ſupernis
Qui ſe permiſit nutibus ac monitis?

LEGATO STRENVO FORTI POS.

In

Ode tricolos tetrastrophos XXVIII.

EXTREMA *prisci sæcula temporis*
Videre vatem regibus omnium
Narrare præscriptam dierum
Historiam, seriemque longam:
Quas nec vagorum conscia siderum
Chaldæa, iactans dicere gentibus
Voluenda venturos per annos,
Explicuit, tetigitue prudens.
Huic prouidentis consilij Pater
Donauit orbis ponere mobilis
Decreta, mortalesque rerum
Atque hominum imperiique metas.
Non ille, quamuis inferior modis,
Priscique Vatum luminis vsibus,
Rerum vel impar mole scriptor,
Vel minor eloquio fideque:
Seu iussa vates somnia detegat,
Seu visa rerum signaque præcinat,
Abstrusa seu doctor notarum
Perlegat euoluatque sensa.
Hunc flamma, cautes aptior vrere,
Sæua & Leonum pertimuit fames:
Concessit huic peior nocendo
Inuidia imperiumque præceps.
Miranda sacro scripta volumine
Auctor relinquit, postera quæ legat
Ætas & attendens laboret,
Ac memori probet ore Christus.

IN

IN TEMPESTATE SVBSIDIVM.

Qui nouit metuitq; Deum, discrimina nulla
Ille timet, nil non scitq; probatq; boni.

VATI FORTISS. TEMPERANTISS. POS.

In

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXIX.

PERSARVM *populo & regibus inclytis*
Dilectum Arſacides ingenium, tuoq́;
Optatum generi lumen, amabile
Cæloq́; & ſuperis caput:
Eſdra ô progenies pontificum ſacra,
Expectatum auidè qui Phineæ vetus
Exemplum reuocas, moribus integris
Præſtas & ſapientia.
Redduntur Solymis te duce principes,
Longo quos Babylon carcere preſſerat:
Vaſa & ſacrilegûm quæ rapuit manus,
In ſanctam referunt domum.
Quamuis difficilis non ſolitos viæ,
Ignauosq́; metu, atque hoſtibus improbis
Inuiſos memori conſilio viros
Ac dictis reficis bonis.
Dum deuota Deo te duce mœnia
Sionis ſubeunt, quâ populus frequens
Feſtiuo ſociat plurima carmine
Templis dona recentibus:
Illic & vituli ſanguine feruidi
Aras & Libani tingis odoribus:
Et vota incolumis perſoluens tuæ
Genti concilias Deum.
Infamata malis ſecula nuptiis,
Admiſſumq́; nefas moribus expias,
Antiquasq́; iubes diſcere, & aſſeris
Leges, & patrium decus.

PRO-

PROVIDENTIA INSTAVRATR.

Eſdra ſancte viæ doctor, populiq́; magiſter,
Tu monſtras rectum quid valet officium.

SCRIBÆ SAPIENTISS. PAT. PATRIÆ.

In

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXX.

QVI modò inexpletos loculos, fiscúmq; capacem
 Assiduusq; tenaxq; premebat;
Quiq; abaco intentus, tabulisq; vacabat auaris
 Nummorum captator anhelus;
Quem cupidum variis aliena pecunia curis,
 Insidiatoremq; timebat;
Quem tenuere viæ, mercatus, flumina, portus,
 Multiplicis quoque fœnoris ardor.
Hic subitò magni mutatus voce magistri,
 Discipulum comitemq; vocantis,
Diuitiarum & compositi neglector aceruí,
 Iam libros foruloşq; relinquit.
Gaudet sorte noua Leui, nuperq; perosam
 Pauperiem præfertq;, colitq;.
Nec socios, famulos, infestaq; vincla propinquos,
 Rumores vulgiue loquacis;
Nec quæcunque bonis obstant contraria votis,
 Cogitat incipiensq; volutat.
Nudus, inops, meliora petit compendia rerum,
 Diuitias meditans potiores:
Quas nec tempus edax, nec fraus, nec perdere possint
 Inuidiæ commenta malignæ.
Edoctusq; nouas rationum scribere formas,
 Duratura volumina complet:
Atque notas, numeros, damnosaq; nomina delens,
 Gesta Dei patresq; reponit:
Exemplo scriptisq; probans quàm splendida Iesu
 Gratia sit virtusq; docentis.

Noctes atque dies dictata legenda, nec vllo
Tempore non nobis commoda scripta vides.

EVANGELII TESTI FIDELI P.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XXXI.

ET TE, *Marce pater, carminis ac lyræ*
Laudes perpetuis temporibus decent,
Quas Nilo resonent mœnia proxima,
Illustris Macedûm labor:
Et quas multiuagis littoribus mare
Exultans referat, qua lauat, aut secat
Quicquid tergeminis Lamecides soli
Natis disposuit pater.
Nam nec te assiduis culta laboribus
Terret discipulum relligio recens,
Nec lassat comitem casibus aut viæ
Aut ponti senior Cephas.
Tu Christi gregibus credita munia
Pascendis, studio perficis arduo:
Ægyptumq́ colis, iactaq́ semina,
Quæ seuit Petrus, irrigas.
Quin & tu exiguo magna volumine
Arcani reseras munera nuntij,
Atque vnus propriis temporibus breuem
Aptas principio notam.

SAPIEN-

Parue liber, quid tu doceas, non percipit omnis
Mundus: at id mites percipiunt animi.

CHRISTIANÆ VIRTVTIS OBSERVATORI P.

ODE SAPPHICA XXXII.

QVI salutari recreabat arte
Membra languenti vitiata morbo,
Nunc recurandæ meliora menti
Munia tractat.
Namque vbi magni monitis magistri
Doctus, humanæ didicit ruinæ
Tempora, & causam, & reparantis æuum
Vimq́ modosq́;
Nouit & certo propius periclo
Quid mali Christus releuare morbi
Posset: exultans animum supernas
Vertit ad artes.
Ille inaccesso repetens ab ortu
Gèsta mirandi genus atque Christi
Scribit, & quantum renouarit almus
Spiritus orbem.
Additus Paulo socius ministro,
Et comes fidus pelagi ac viarum
Subleuat grato officio labores,
Testis & index.

Vſus erit magnæ mentis linguæq́ diſertæ
Optimus, in ſacros incubuiſſe [illegible]

VERITATIS EXPOSITORI DISERTO P.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XXXIII.

QVIS te mente noua potens
In cælum iuuenem ſpiritus arripit,
Plenum numine viuido?
Vt mundo referas progeniem Dei,
Celatam patribus prius,
Obſcuróue adeò nomine cognitam.
Namque & te puerum nouis
Annis ingenio nouimus haud propè
Tantis muneribus parem.
Non humana tibi diſcipulo dedit
Ars vel ſcire, vel eloqui,
Quæ nullis emere aut diuitiis queas,
Aut longo ſtudio ſequi:
Quamquam Socraticos admoueas libros,
Et quæ porticus inclyta
Arguto repetit dicta volumine.
At te non hominum reor,
Sed magni monitum conſiliis patris,
Percurriſſe poli vias,
Arcana & docili credita pectore,
Quæq; orbis ſtupeat pauens,
Incepiſſe nouis dicere vocibus:
Dum te teſtibus è tribus
Dilectum penitus præcipuum parat.
Qui ventis tumido & mari
Viua voce potens imperat, efficax
Morbos pellere, & inferis
Excepiſſe hominum de tenebris genus.
Ille & te ſibi conſcium
Quàm magna efficere, & quæ valeat pati,
Iunctum ſanguine deligit.
Te matri moriens ſubſtituit ſuæ,
Charo vt nomine particeps,
Commiſſi foueas officij vicem.

ABSTRVSA SAPIENTIA.

Quod legis, haud paruum eſt, ſuperat terramq; polũq;.
Si petis hoc, dabitur noſſe, ſed exue te.

ARCANOR. INDICI PENITISS. P.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXXIIII.

DICTVM *ex ſecundis alloquiis Dei*
Tempus nouandi fœderis adfore,
Anni recurrentes tulerunt
Secla viris adamata iuſtis.
Ætatis almæ principium bonum
Legatus alto detulit æthere
Demiſſus, aſſueſcensq́ terris
Seſe hominum facilemq́ præbens.
Aris ſacerdos thura calentibus
De more pura dum prece conſecrat,
Mortale nil præ ſe ferentem
Vultu habituq́ virum tuetur.
Hic abnuenti credere iam ſeni
Prolem paratam nuntiat, & nouum
Vxoris annoſæ tumorem,
Quem populi videant ſtupentes.
Ignara luxus, criminis & mali,
Infantis almi pectora creſcere
Prædicit, & primis ab annis
Mentis opus meditata magnum.
Præſentis amplo munere ſpiritus
Hic ſepta certæ ſollicitus viæ,
Turbata curator probandis
Partibus & ſtudiis reponet.
Qua vita poſſit, quaq́ peti ſalus,
Admiſſus vltro qua veniat Deus:
Nec ſpernet hic vates colonum,
Nec metuet fera ſceptra regum.
Hæc in reductis quæ videt abditis
Flamen, moratus plus ſolito, nequit
Cùm prodit, admirante turba,
Prodere, nec potis eſt negare.

Quid deceat, quãtũ expediat, quo tẽpore nũquã
Delige: permittas vt probet ipſe Deus.

DEO CONSVLI PERP. SAPIENTISS. S.

Ode sapphica XXXV.

VIRGO, *quam magni moderator orbis*
Excipit charam, penitusq; raris
Instruit donis, propriam sibiq;
Deligit almus;
Omnibus, salue, numeris beata;
Nam tui proles vteri supernis
Viribus præstans misero salutem
Proferet orbi.
Vnus ex certis superûm ministris,
Hæc Galilææ retulit puellæ,
Cui parem nullis habuêre mundi
Tempora seclis.
Illa se tantis referens minorem
Laudibus, causam stupet, atque supplex
Postulat magni veneranda verbi ar-
cana doceri.
Atque vbi summi didicit parentis
Mentem, & occultas operantis almi
Spiritus vires, seriem, modosq;
Audiit ardens;
Nil moror, dixit, Domine ô colendum
Gentibus nomen, tibi me tuisq;
Protinus certam tenuisse dictis
Annue felix.

Quis ſic Virgo Deum propriũ tibi, ſicq́ benignũ
Præſtitit? eximia in ſimplicitate fides.

DEO ELECTORI SACR.

ODE TRICOLOS TETRASTROPH. XXXVI.

VT vultus roseæ virginis aureos
Vxor Leuitici Pontificis videt,
Segni cuius in aluo
Vatum flos latet abditus:
Vires ætherei pectore flaminis
Persentit placidis vocibus excita,
Pacemq́ hospitis almæ
Gratis laudibus excipit.
Quæ tam fausta mihi munera numinis
Vltro, non meritis hospitiis Dei
Adduxere parentem,
Dignam cælicolûm domo?
Ergo sacra tuam diua modestiam
Auget tanta etiam gloria? cui scio
Nullam in matribus esse,
Nullam in virginibus parem.
Nempe immensa Dei pignora talibus
Consistunt potius sedibus, inuidas
Auersata potentum,
Magnatumq́ superbias.
Nam quòd tu facili pondere perferas,
Quem nec sustineant sidera, nec queant
Percepisse patenti
Mundi mœnia cardine;
Effecit vacuum fastubus & dolo,
Contemnensq́ sui pectus, & ignea
Semper docta, superno
Consentire fides Patri.
Agnoscunt vtero quem foueas tuo,
Testanturq́ nouis vocibus omnia,
Valles, flumina, syluæ
Quocunque extuleris pedem.
Quin ipse officij muneribus tui
Gratus lætitiam personuit piam.
Aluo quem gero fœtus,
Et mentem cumulat mihi.

Gaudia, diuitiasq́ Dei communia multis
Eſſe cupit, quiſquis numinis inſtar habet.

FOEMINAR. SANCTISSIMÆ P.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON XXXVII.

ASTRVM *nascitur insito*
Fulgens lumine, quem Deus
Solis paciferi indicem
Terris præstitit almus.
Hunc in montibus arduis
Exangui in senio parens,
Mirandis puerum & modis,
Mirando edidit ortu.
Salutis ferat ut nouæ
Læto tempore nuntium,
Et testis bona gratiæ
Magnæ sæcula monstret.
Vos quæ diligitis Deum
Matres, vos quoque virgines,
Infanti properè nouo
Laudum nectite serta.
Nec componite mollius,
Quamuis membra tenerrima;
Assuescat, sinite, aspero
Iam nunc vita labori.

AVRORA DIEI NVNTIA.

Dona Deus quanto ſoleat ſplendore parare,
Si quiſquam obſeruet tempora, teſtis erit.

DEO PROSPECTORI SAC.

NATVRÆ HVMANÆ NÆNIA XXXVIII.

VIRGINEO *splendens infans vt prodiit aluo,*
Atque illæsa dedit templa pudicitiæ:
Quæ iam vteri intacti stupuit NATVRA *tumorem,*
Nunc pauet insolitum læta puerperium.
Atque nouum mirata genus, variis quoque gaudens,
Blandidulos fertur concinuisse modos.
Excellis mea iura puer, quòd gigneris, aut quòd
Nasceris; at meus es quòd puer & tener es.
Ergo me superas, sine me qui nasceris infans.
Quòd si me superas, es puer ergo Deus.
O puer & certè Deus, ô mihi iungeris, vt te
Partibus excipiam, muneribusq́ue meis.
O Deus, & verè puer, ô tibi iungor, vt aucta
Amplius ipsa tuo numine perficiar.
Accipies ex me curam puer, atque labores,
Mortis onus (tibi sic quòd placet) accipies.
A te ego, sed pacem Deus, accipiamq́ue salutem,
Et posse æternæ rumpere vincla necis.

SOL IVSTITIÆ EXORIENS.

In tenebris fulgens lumen diuinaq́ dona
Simplicitas cernit: non videt ambitio.

HVMANÆ SORTIS SVSCEPTORI DEO HOMINI S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XXXIX.

QVIS te, sancte puer, flere doloribus
Maturis docuit? scilicet æthere
Descendisse iuuabat,
Vt discas gemitus nouos?

Sed tu de patriis sedibus omnium
Spectator fueras, quos patitur genus
Nostrum sidera subter
Ærumnæ miseros modos.

Ergo sponte venis præscius, & cupis
Riuos purpurei fundere sanguinis,
Non vt ciuibus æthræ
Nomen connumeres tuum,

(Nam tu perpetui regna tenes Dei:)
Ast vt propositis legibus audiens,
Serui munere functus
Adscribas homines polo.

Fies perpetuis ex humili loco
(Quem tu sponte subis) laudibus altior
Cælo; terraq; nomen
Infernusq; tremet tuum.

CHA-

CHARITAS NIHIL RECVSANS.

Quæ tu hominũ puro ſancturꝰ fœdera cordi ẽs,
Hæc in carne tua commemoranda ſubis.

PRINCIPI SVMM. PRO REIP. LIBERTA-
TE SERVIENTI S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XL.

VT Pisghæ in altis ætherei iugis,
Selmonis aut de culmine candidi
Surgentis auroræ salubris
Conspicitur prior vsque fulgor;
At quisquis errat vallibus infimis,
Caliginosis nubibus obsitus,
Hic nocte in atra nescit amens
Purpurei radios diei:
Sic dum Tyrannum cum populo leui
Exercet amentem ambitio impia,
Præsentis aduentum salutis
Non Solyme malè cæca sentit.
Sed qui remotos Persidos incolit
Parthosq; tractus, hic alienior
Splendoris exortum sereni
Prospicit, & veniens adorat.
Ostensus astri lætior aurei
Non antè fulgens stellifero in polo
Conspectus ignis, innouandi
Auspicium referebat orbis.
Ergo peractis iam spatiis viæ,
Contingit hospes mœnia nuntius,
Qui dicat aduenisse regem,
Gentibus & populis colendum.
Quem mox repertum lætior & Magus
Miratus, vltra quàm soleat puer
Mortalis, ostendisse sanctum
Vultum oculis animoq; cernit.
Hinc prouoluto pectore & oscula
Infantis addens tum pedibus noui,
Testatus aduenisse numen,
Munere tergemino salutat.

GENTIVM LVX.

Quæ colit, agnoſcitq́; Deum, ſapientia vera eſt.
Quem latet hoc, rudis eſt, quālibet alta ſciat.

DEO IMMORT. HOMINI VERO REGI
LIBERATORI S.

In tabulam Iosephi in Ægyptum commigrantis.

ODE DICOLOS DISTROPHOS XLI.

DIC *mihi quò tenellam*
Virginem (nam virgineum conspicio decorem)
Frigore sæuiente,
Hospes incessu fugiens sic properante ducis?
Quod pueri decori
Nomen est? cur surripis hunc æthereo parenti?
Namque tuum puellum
Esse mortali genere progenitum refutant
Digna Deo tonante
Ora maiestasq́ oculis in teneris renidens.
Quam nemus & silentes
Vocis almæ vim venerantur, capiuntq́ syluæ,
Attonitumq́ flumen
Sistit vndas præcipites blandisono susurro.
Vera rogas; perennis
Est Dei natus puer; intactam habet is parentem
Virginem: ego huic vt illi
Traditus custos monitis aligeri ministri
Mœnibus è cruentis
Pignus en sacrum abripio, ne violet ferocis
Inuida vis tyranni,
Ad Phari abiunctas properando procul exul oras:
Pignore quo salutem
Sperat humanum genus, & quo reparanda primi
Damna parentis, & quæ
Dona nobis Numen erat pollicitum benignè.

DIVI-

Præsidiũ in mediis Deus inuenit hostib⁹ huic qui
Sese habet; à patria sit licet exul humo.

PRINCIPI OPT. PRO SVIS EXVLANTI S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLII.

DVM *virgo casti sollicitis viri*
Adiuta curis, quærere filium
Desideratum condolenti
Voce rogans loca cuncta lustrat:

Fulgente solis lumine tertij,
Templi in reductis ædibus inuenit
Inter senum eruditiorum
Non tacitum puerum cathedras.

Confusa circum turba stupentium,
Responsa fixis combibit auribus,
Mirata maturum loquentis
Consilium ingeniumq́ princeps.

Quæ tanta vis, quid pectore numinis
Cælestis, aiunt, in tenero latet?
Quis verba deuoluens diserta
Spiritus ore mouet tenello?

Miranda certè audiuimus omnia,
Quondam neq. ipsis nota Prioribus.
An'ne? hunc putemus hæc magistro
Ex homine aut didicisse libris?

Atqui & profundis consiliis Dei
Præsens videtur nunc animo frui,
Inde & relatos explicare
Quos rogat insinuatq́ sensus.

Aut illa cælo, non nimium diu est,
Mens venit, artus induit & nouos,
Vocesq́ promens efficaces
Se puerumq́, Deumq́ præbet.

GRA-

Diuinæ ſtudium Sophiæ pulcherrima vitæ
Eſſe, puer, nobis munera, ſancte, probas.

DIVINITATI EMICANTI. S.

In

In tabulam Ioannis prædicantis.

Ode tricolos tetrastrophos XLIII.

Vocem, salutis quam fore nuntiam
Dixêre priscis temporibus pij
Vates, Iarden obstupenti
Flumine percipit usque primus:

Quando efficacis fulminibus soni
Commotus omnis contremuit locus,
Quacunque distinguunt iacentes
Æquora Gilghediusq́; terras.

Hanc & colonus gentibus impiis
Vicina iungens prædia, combibit
Non aure surda, hanc ipsa Iudæ
Posteritas, Solymûmq́; ciues.

Deducta cælo tempora gratiæ,
Mistas & altis pollicitis minas,
Mirantur omnes, ac loquentis
Vultum habitumq́; hominis seuerum.

Namque is fidelis credita munera
Legatus, alti & consilium Dei
Dum præco complet, nec potenteis
Suspicit aut metuit tyrannos:

Ostendit vnam & perpetuam sibi
Curam, docendo sistere deuios
Ad limen angustum salutis,
Atque ducem cecinisse certum.

Oblata non huic gloria commouet,
Non durus ensis propositum graue;
Id quippe monstrabat seueræ
Frontis honosq́; habitusq́; vitæ.

LVCIS DIV CORVSCATIO.

Certa reducendis animis pereuntibus atque
Clara via eſt, morum cum probitate fides.

SALVTIS NVNTIO GRAVISS. P.

In

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLIIII.

QVÆ festa lux hæc, dicite montium
Syluæ? quid alto gaudia personant
Clamore rupes, quas imago
Percipit, ingeminatq; voces?
Quæ tanta præceps pennigerum genus
Exercet alis cura micantibus,
Cæli per oras atque acutis
Cantibus instrepitare cogit?
Iam gestientis lætitiæ decus
Quæ causa nuper proferat audio,
Trini quòd inspectanda terris
Numinis emicuit potestas.
Hic nam nitenti lumine spiritus
Delapsus alti culminibus poli,
Candentis aspectum columbæ
Præbuit, auricomumq; lumen.
Et vox ab æthra personuit patris
(Quam densa syluæ contremuit coma)
Audita, præsentemq; natum
Dicere, & hunc populis magistrum.
Hunc, quem neque alti conscia numinis
Natura nostrisq; vlterius modis
Virtus refulgens administrum
Esse hominum generi retardat.
Hic se minori subdidit hospiti
Amne abluendum, purus & innocens.
Nec ipse quamuis vsque compos,
Id quod erat, tamen efferebat.
Illum stupenti fluminis alueo
Gaudens Iarden suscipit, humidis
Complexus vlnis, & loquaci
Murmure concelebrans salutat:
Et quæ secundo perfluit agmine,
Sacrata denso membra volumine
Circundat hærens, & priorem
Vnda sequens premit inuidendo.

MODESTIÆ ORNAMENT.

Non decus ipſe ſuum iactat natus; pater ipſi
Adſcribit: vera hæc gloria, nulla prior.

CHRISTO DEI FILIO PRONVNCIATO S.

In

Ode dicolos distrophos XLV.

Sylvis *in mediis agmina cælitum*
Cernebam famulas adproperantium
Exercere vices lætaq́ floridis
Mensis fercula ponere.
Dumq́ ipse insoliti contremo muneris
Spectator ardens discere, maximæ
Causam lætitiæ, cuiq́ decus nouæ
Cœnæ præniteat, rogo:
Vnus pennigerûm de iuuenum choro,
Scitanti hæc alacri pectore reddidit,
Cui mox tota cohors per iuga montium
Blandis accinuit modis:
Hic iudex superûm maximus excipit
Natum Nazaridos virginis, & suum,
Quem nunc tergeminis gloria frondibus
Victorem decorat sacrum.
Hunc nec longa fames, tesqua nec aspera
Monstrorum horrificis densa cubilibus,
Non horror gelidæ noctis amabili
Intentum alloquio ad patrem
Turbauit: sed & hic sustinuit volens
Vsque inuicto animo prœlia, quæ ferox
Tentator solitis artibus, ac dolis
Audaci intulit impetu:
Qui partem superûm traxerat insolens
Fallaci studio præcipui loci,
Cui primos homines sęclaq́ postera
Vnum subdiderat nefas.
Nunc victus triplicis pondere prœlij
Vertit terga gemens, armaq́ & omnibus
Posthac discipulis expositas vias
Vincendi dolet improbus.

Legitimè certare queas, & viceris hoſtem
Inſtructus verbis conſiliisq́; Dei.

CHRISTO DVCI INVICTISS. S.

ODE SAPPHICA XLVI.

QVÆ pater mundo poſuit recenti
Iura ſacrati thalami deditꝗ́
Iuncta concordi ſociare vitæ
Munia lege:
Illa præſenti patris ipſe natus
Numine antiſtes decorata, firmat,
Fauſtus & gratas epulas benigno
Comprobat vſu.
Sic & arcanis ſociare tædis
Gentis humanæ genus expetitum,
Et ſibi magnis emere adiugandum
Dotibus ardet:
Poſſit vt noſtræ recreata gentis
Iuncta diuino ſoboles marito,
Splendidi ſedes habitare cæli
Regnaꝗ́ diuûm.
Prima miratrix Galilæa Canas
Obſtupet teſtis renouata rerum
Munera, & magnum probat eſſe Ieſu in
Pectore numen,
Dum videt certas variare formas,
Iurat & priſci latices Noachi,
Fonte quas nuper vitreo fluenteis
Hauſerat vndas.

NATV-

NATVRÆ INNOVANDÆ ARGVM.

Sordet quicquid habet mũdus, cũ munere Christi
Collatum; nec iam quæ placuere valent.

CHRISTO CVRATORI BENIGNO S.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS XLVII.

PRODVCTVM *populis de sapientia*
Patris consilium filius incipit
Enarrare, bonus dicere & algida
Dictis vrere pectora.
Nam qualis calido lumine ab ætheris
Alta sede humiles sol penetrat domos
Terrarum, variisq; exagitat potens
Tentatas species modis;
Cùm plumbi & chalybis grandia semina
Concrescunt validis acta vaporibus,
Sed ceræ faciles & teneræ niues
Decursu fluido liquent:
Talis sermo Dei mentibus inditus,
Obdurata premens æra superbiæ,
Marcentes animos sed dociles fouet
Vitæ munere prospero.
Non cæca ambitio, non amor improbus
Rerum quas studiis appetit vltimis
Vulgus, non animi luxuries capit
Sancti commoda nuntij:
Sed quos dura hominum sollicitant mala,
Vel vitam puduit ducere turpibus
Infectam vitiis, vel timor obligat,
Cura & iustitiæ tenet.
Hi (quanquam exiguum) pectore viuido
Semen concipiunt quod cumulos creat,
Queis æterna parens horrea compleat,
Et diuûm exhilaret choros.

DIVI-

Quas fugitat mundus rerũ sunt cõmoda tanta?
Sic est: sed stultis non sapit ista seges.

SIMPLICIVM DOCTORI OPT. S.

ODE XLVIII.

SÆCLORVM *veterum, præscripto ex ordine, finem*
Certa Deo voluentibus annis
Tempora protulerant; hominum quoq; magna per orbẽ
Strata seges matura iacebat;
Agricolam iam cana suum cùm terra vocaret,
Et falcem expectaret acutam,
Redderet vt fœtas seruandi farris aristas,
Sed culmos quoque rursus inanes:
Tunc Domini messis natus, summusq; minister
Orbis imago auctorq; nouandi,
Selectorum operi tanto, duodena virorum
Ora tuens, sic fatur amicè.
O mihi præchari comites, sociiq; laborum
Arcaniq; sacraria magni,
Non vos parua manent discrimina, vertere missos
Terrarum moremq; modumq;:
Queis maris horrisoni fluctus, ac dura viarum
Sunt adeunda pericula sæpè:
Non vt Erythræas gemmas, ostrumq; superbum,
Numorúmue paretis aceruos;
Sed magis vt nudi atque inopes, patriaq; remoti,
Vexati, instabilesq;, vagiq;
Vulpibus infestisq;, lupisq; rapacibus, agni
Imbelles, blandæq; columbæ
Sitis, lux tenebris, nimiumq; furentibus ægris
Fomentum mediciq; fideles.
Ite igitur fortes, & me duce & auspice magni
Consilium curate parentis.
Æthereas sperate & opes, æternaq; sedis
Sceptra meæ, & conuiuia mensæ.

Fortia debilibus ſuperantur, maxima paruis:
Viderat hoc demens mundus, & obſtupuit.

MAGNI CONSILII NVNTIO SVMMO S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS XLIX.

EXPLETA mensis turba capacibus
Non antè viso munere ferculi,
Cognouit æterni magistri
Quantum agitet, valeatq́ cura:

Cùm panis atri, & quæ facilè puer
Perferre possit pondera piscium,
Creuisse Christi partientis
In manibus stupefacta cernit.

Cibos an ipsos diuidat, an magis
Massæ imparatam materiem creet,
Cognoscere haud queunt ministri,
Ferre onera, & renouare lassi.

Seruanda cœnæ quæ fuerant super
Dum frusta iussi expendere, colligunt;
Mirantur impensam negantes,
Compositum cumulum canistris.

Et iam palato multiplici satur
Conuiua, iurat nil sibi dulcius
Sedisse transactos per annos,
Nil melius potiúsue vitæ.

Quis non malarum stulta cupidinum
Deponit ardens & studia, & graues
Curas habendi, si benigni
Verba auido bibit ore Christi?

PRO-

Si potiora Deum poſcas, nihil indigeas: ſi
Deteriora petas, nil ſatis eſſe puta.

HVMANÆ INFIRMITATIS CVRATOR. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS L.

VIRTVTIS *altæ publicum ſpectaculum*
Chriſtus daturus iam ſuis;
Docturus & quantum ardeat mortalibus
Afferre vitam perditis:
Vinci ſuum abſens pertulit charum caput
Lethi ſopore Lazarum,
Dum notus eſſet gentibus caſus viri
Signum futuri viuidum.
Cui membra tabo rancido fœdauerat
Quartus ſepulta Lucifer,
Hic efficaci percitus Chriſti ſono,
Quem mors & inferi expauent,
Surrexit atro de ſepulchri carcere,
Lethi remiſſis vinculis:
Teſtatus ardens ferre quid poſſit fides,
Quid donet & nato Deus.
Nato & ſalutis nuntio, quem temporum
Proſpectat ordo principem,
Ipſi quoque orbi iam ſeneſcenti malis
Lætos tributurum dies.

Nõ moritur quẽ Chriſtꝰ amat, potiusq́; quieſcit.
Ille citò, quem vult, euigilare facit.

VITÆ AVCTORI EFFICACISS. SAC.

In tabulam Christi regis Ierosolymæ declarati.

Ode sapphica LI.

PVLCHRIOR *nunquam, licet vsque fastos*
Iebusum à priscis repetas colonis,
Sol prius luxit Solymûm beatæ aut
Gratior vrbi;
Quàm peroptatis vbi tempus annis
Obtulit magni faciem videndam
Regis, arcano cecinere qualem
Carmine vates.
Cui dedit nutu pater efficaci
Pellere infandæ mala damna fraudis,
Et nouæ ingrato retulisse mundo
Sæcula vitæ.
Hunc vt exceptum populi valerent
Cernere, & certis celebrare signis,
Vexit insuetus iuga ferre lentæ
Pullus asellæ
Principem, non vt quibus intumenti
Folle ventosum vitiosa pectus
Vrget, infestis populo, cupido
Ambitioq́;.
His potestatum specie superba
Arrogat laudes metus, atque honores,
Multa mentitos malè blandientis
Munera linguæ.
Huic sed æternos meruere plausus
Dona doctrinæ memorata diuæ,
Atque morosis medicina præsens
Addita morbis.
Vidimus castos pueros canoro, ac
Virgines Regem coluisse versu,
Et salutarem meminisse, & alto ex
Aethere missum.
Quin & insonteis oleæ virentis
Pacis auctori pia turba frondes
Spargit, & vestes properat, cupitq́;
Sternere eunti.
Nam probat sanctum potiusq́; dignum
Euehi iunctis humeris colentum,
Quem Deus terris iubet esse regem,
Pontificemq́;.

SALVTIS PROPOSITIO.

Christum ſponte tibi venientem ſuſcipe mitem.
Si non ſuſcipias, experière grauem.

REGI LEGITIMO DECLARATO S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LII.

EXPECTATA *diu, ſibi*
Atque optata noui ex orbis origine
Cœnæ ad fercula myſticæ
Conuiuas homines ſollicitat Deus;
Quales agmina cælitum,
Si poſſint, epulas inuideant viris,
Admirata minoribus
Grato munifici conſilio patris
Tantum terrigenis decus
Et deducta polo munera porrigi.
Nam quæ ritibus annuis
Abrami ſoboles feſta peregerant,
Conteſtata iugum graue, &
Depulſos dominos, & miſerum metum,
Euaſiq́ maris diem,
Extinctasq́ minas fluctibus impias;
Veris nunc eadem modis
Inſtaurata nouat, qui patris integrum
Conſors imperium tenet,
Qui vitam proprio numine ſufficit,
Defectumq́ animat genus.
Hic ſeſe gregibus dum eſurientium,
Arcani ſpecie latens
Panis, ſuppeditat; dumq́ rubentia
Vini pocula ſanguine
Occulto at proprio præbet auentibus,
Quicquid mentibus improbus
Ac membris coluber ſubdiderat mali,
Et quam ſcire malum petens,
Mater perniciem fuderat inuido
Fataliq́ nepotibus
Pomo, viſceribus corrigit intimis;
Et lethi remouet iugum,
Et dat poſſe bonis perpetuis frui.

CELATVM SECVLIS ARCANVM.

Has epulas, queis vita Dei, queis munera Chriſti
Conciliantur, ames, ſi ſapis; vt capias.

DEI BENIGNITATI ADMIRANDÆ S.

In

In tabulam Christi ad victimam vltrò oblati.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LIII.

QVI *solus omnes immeritus luat*
Noxas parentum, & crimina posterûm,
Nunc agnus orbi postulatus,
Ipse animam iugulumq́; præbet.
Namque antè priscis ritibus hostiæ,
Quæcunque cultros imbuerant sacros,
Nec crimen expedire nostrum,
Nec poterant mala dimouere:
Non si secundo à sideribus die
Armenta, quotquot vel pecudes tulit
Tellus, ad aras obtulisses
Ignibus aßiduis calentes.
Nam quæ sub alti cardinibus poli
Humana præstet munia quadrupes?
Vel mentis exæquet valorem,
Vel pretio solidante ponat?
Vras auaris ignibus omnia
Omenta semper, non veteris tamen
Consumis vnà & membra Adami,
Semina vel malè nata tollis.
Quid quòd nec illis viuida spiritus
Concessa vis est, qua valeant semel
Extincta respirare in auras,
Atque nouam repetisse lucem?
Possent recepto munere quamlibet
Extare, & artes induerent nouas,
Non illa partes attulissent,
Aut animas rediuiua nostras.
Atqui vetustis debuit artubus
Occisus æquas pendere noxius
Pœnas, & exurgens probanda
Iustus homo rediisse vita.
Ergo efficaci munere duplici
Instructus agnus, quiq́; valet mori;
Rursusq́; viuens enicare,
Atque sibi sociare mundum;
Hic, (omne nostrum qui superat genus)
Firmat volentis consilium Dei;
Et sponte productus, nocentum
Facta hominum subit expianda.

Maxima mortalis qui ferret pondera culpæ
Aſportanda, vnus Chriſtus & Agnus erat.

SACERDOTI ÆTERNVM VNCTO S.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS LIV.

NON tam densa bonus credere Gedeon
Villis exposuit vellera candidis,
Nocturno penitus rore madentia,
Queis tellus sitit inuidens;
Nec tot sicca iterum combibit area
Diffusas nebulæ munere roscidæ
Stillas, quæ domitos exigua manu
Hosteis præmoneant duci,
Quàm multis hominum criminibus tener
Agnus comprimitur, qui subit omnium
Culpas immodico pondere plurimas,
Humanumq́ refert genus.
Dum iusti memores numinis expedit
Iras atque odium, dum veterem parat
Offensam generis suscipere, vt graueis
Pœnas iustitiæ luat:
Ille & iudicij conscius ardui,
Et quantis voueat criminibus caput,
Quas explere petat vulneribus minas,
Horrens procidit & pauet.
Horret parte sui prouidus altera,
Quæ nec nempe mali nescia, nec boni,
Sed mens exuperat certa sequi graue
Magni consilium patris.
Hîc dum pressa hominum criminibus tremunt,
Et mentis properant imperium sequi,
Permanant fluidis membra cruoribus,
Et sudore madent truci.

PVBLI-

Eheu corda graui nimium ſunt preſſa ſopore,
Pro quibus hîc orat Chriſtus & aduigilat.

HVMANÆ MISERIÆ SVSCEPTORI S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LV.

COECO carcere proditæ
Nocturnæ tenebræ præcipites eunt,
Terras quæ temerent magis,
Et mergant veteri cuncta voragine,
Quàm cum procubitu vago
Celabant pelagi confluuium rudis.
Hinc tantum ſceleris feri,
Infandumq́ nefas concipiunt vagæ
Noctis tartareæ agmina,
Vrſorum catuli & germina vulpium,
Infidumq́ genus lupi:
Dum ſtricta iniiciunt vincula perditi
Miti agno ætherei patris,
Quem diris lacerant rictibus, & trahunt,
Intentum penitus mori,
Et prodeſſe etiam carnifici ſuo,
Illum ſi tamen efficax
Permutare notet non refugum cruor.

IMPRO-

Traditur à seruo dominus, cui nō grauis est tam
Quòd prodit, quàm quòd proditor ipse perit.

AGNO SALVTARI MITISS. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LVI.

EHEV *ſceleſtis cæca mens mortalibus*
Et culpa dira conſciis!
Quid non nefandi concipit præceps mali,
Quid criminis non ſuſcipit?
Simul tenebris obuoluta turbidis
Veri refugit lumina,
Et blandienti capta ſorte commodi
Præſentis in præceps ruit.
Namq; & ſenator & ſacerdos altior,
Et ſcriba legumq; arbiter,
Errante plebe doctor inſolentior
Seſe ſuosq; perdidit,
Dum miſſa dono Patris almi pignora,
Agit ream prolem Dei,
Salutis ampla qui ferebat pontifex
Promiſſa rebus efficax.
Hunc parricidis orta turba viperis,
Illudit indignis modis,
Poſtquam furentis voce turpi flaminis,
Damnauit amens concio.
Et ora Soli percolenda fulgido
Veſana deturpat manus:
Ac verba ridens miſcet inſolentia,
Quæ dictat infernus furor.

VIR-

Contemnit damnatq́; ſuam malè ſana ſalutem
Turba hominũ, poſtquàm decidit in tenebras.

INNOCENTI PRO SCELERATIS DEVOTOS.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LVII.

QVONAM *scelesta turba non dignis virum*
Vinclis reuinctum proripis?
Nam nec cicutæ temperator impius,
Nec cæde famosus latro,
Nec qui parentis ædibus flammas tulit,
Tantos furores excipit.
Vix ista sæua fert tumultus inuidi
Exempla, qui negat Deum:
Vel qui deorum abominanda numina
Ausis prophanis consecrat.
Qui sancta legis abrogat volumina,
His debet excludi modis.
Ast hic salutis certus almæ nuntius,
Amica mens mortalibus,
Hic expetitus antè cunctis sæculis,
Promissus atque vatibus;
Matura missus nunc referre tempora,
Fructusq; dignos poscere;
Hæres colonis execratus improbis
Fundo è paterno pellitur:
Fundo probatis quem noua arte vitibus
Diuina plantarat manus;
Heu peruicacis fraude gentis, & dolo
Exclusus extra vineam,
Vrsis premendus, & feris leonibus
Dilancinandus traditur.
Sed horret atrox gentis impiæ nefas,
Fera ipsa, & vrgetur tamen.
Inuita verbis cogitur minacibus
Sæuire in agnum innoxium.

Vtrique infamis populo cùm factus Iesus,
Curabat populi res vtriusque tamen.

AGNO A LVPIS LEONI OBIECTO S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LVIII.

IVSTVM & suorum fraudibus inuidis
In mortis actum crimen vt audiit,
Non prætor audebat nefando
Iudicio temerare Iesum.
Exlex & atris noctibus vndique
Septus Tyrannus, fas tamen inspicit
Et iura perpendit profanus
Pontificum melius cathedris.
Ille innocentem perdere transferens,
Declinat acti iudicium rei,
Causamq́; deuoluit tyranno
Quem Galilûm populi timebant.
Hunc nec paternæ exempla ferociæ,
Nec tuta nusquam cura tyrannidis,
Nec regis illud nomen vncti
Iudicium temerare cogunt:
Postquam superbo iusserat ambitu,
Et curiosa mente poposcerat
Spectator ac vellet probare
Signa modis celebrata miris.
Sed Christus altæ sceptra potentiæ
Vultu seuero despiciens, tacet,
Et vana poscentem silendo
Improbat, imperiumq́; temnit.
Ergo Latini ad iura Palatij
Fastidientis munere principis,
Et veste derisus nitenti
Opprobrium tulit ipse nostrum.
Probrisq́; fœdis pressus, & arduo
Sensu dolorum, non tamen immemor
Prodesse, iungit dissidentes
Numine conciliatq́; reges.

INNOCENTIA SPECTATISS.

Quot teſtes habet ex populis innoxius agnus,
Ingratùm mundum tot premet arbitriis.

HVMANÆ CAVSÆ PROCVRATORI
FORTISS. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LIX.

QVID ſanctum Ieſu corpus atque innoxios
Artus aduris carnifex?
Quid membra, quarto puriora ſidere,
Plagis cruentis inficis?
Non tantus vnquam ſtirpis incenſæ fragor
Auditur altis montibus,
Nec deuolutus in ſupina marmora
Imber, ferit frequentius.
In me furentem verte ſi ſapis manum,
Et terga cæde noxia.
Namque ipſe lene legis excuſſi iugum,
Iuſſa ipſe perfregi Dei:
Heu quanta dignus vincla perferre & neces
Et flagra dura perpeti.
Sed iſtud, atro quod cruore pernotas
Maiora laturum, caput
(Cui cuncta magni turba præfulgens poli
Addicta paret nutibus,)
Contracta noxæ crimina expiat meæ,
Iraſq; placat vindices.
Vides vt alto perferat ſilentio
Quæ ſæuus addis verbera?
Atqui efficaci deprecatur is tuas
Meaſq; pœnas vulnere.

Vritur ardenti tortoris verbere Christus,
Quem magis humani torret amor generis.

IGNOMINIÆ PVBLICÆ SVSCEPTORI S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LX.

QVÆ pestilentis, heu, furoris pocula
Deprompta ab inferno lacu,
Malo remixta viperarum sanguine,
Spumaq; tabida aspidis,
Incontinente fauce traxit inuidum
Vulgus ferente Belsebo?
Quid non furentis cæca turba consilî
Admittit, atque criminum?
En cuius altæ summa laudis arbitri
Credatur vsque calculis?
Quisnam repentè vos probata compulit
Mutare testimonio?
Aut quæ nouandi spes amata commodi
Vestris inarsit mentibus?
Sic improbato regis almi numine
Optare turpe dedecus?
Optare culpam sanguinis, nec omine ex-
cepisse posteros graui?
Quem nuper amplis plausibus susceperat
Regem Deumq; creditum:
Quem de paterna sede missum dixerat
Summæ salutis principem,
Experta magnis efficacem fructibus,
Verbisq; veracem bonis;
Huic turba lymphis innatante cortice
Et vilis & leuis magis
Audet latronem prætulisse perfidum,
Agnumq; postponit lupo.
Et non profanæ plebis heu sententiam
Mens docta cælitus oderit?

HVMANÆ MENTIS LEVITAS.

O mẽs læua hominum quæ pignora certa ſalutis
Poſtponis damno dedecoriq́ꝫ tuo.

HÆREDI ÆTERNO A SERVIS EXPLOSO S.

In

Ode dicolos distrophos LXI.

Qvem *maria & venti metuunt, quem lucida cœli*
Agmina perpetuò venerantur,
Quem vitæ pacisq; almæ lucisq; beatæ
Pontificem fontemq; perennem
Credimus, & natura probat responsaq; prisca,
Atque index certissimus vsus:
Idem hominum scelere infami atque immanibus ausis
Dum tenebræ viguêre malignæ,
Heu facinus, patria depulsus ab æde, profanis
Obiectusq; leonibus, ecce
Funesto ligno grauis opprobriisq; proteruæ
Linguæ, cuncta venena vomentis,
Ducitur ingrato populo inuisusq;, sacerq;,
Infamis quoque fabula vulgo,
Obscurisq; genis colapho effusoq; cruore, &
Sumptis toto corpore plagis,
Vultu habituq; omni nimium mutatus ab illo,
Certatim quem plausibus amplis
Legitimè nuper Regem auctoremq; salutis,
Vrbs Solymûm venerata canebat.
Nunc adeò veluti cunctis infensus, ab omni
Læditur & perfert probra turba:
Scilicet à cunctis caput hoc damnabile noxis
Mundus, iam video, dabat omnis,
Deuotam & vario multorum crimine cœlum
Hanc animam statuitq; petitq;.
Ac purus natura Agnus delicta suorum
Nunc subit, & luiturus acerbo
Vulnere, personam tenet execrabilis hirci
Damnatus quem deuouet orbis.

LVX INTER TENEBRAS.

Artibus atque armis in te quæ mouerat hoſtis
Victus ſtultitiam ſentiet ille ſuam.

INNOCENTIÆ PRO NOCENTIB.
TRADITÆ.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXII.

CERTVM *recenti ex orbis origine*
Firmatum & alta mente negotium,
Deliberata morte magnus
Explicat ac peragit Sacerdos.
Amissa vitæ munera perfido
Primi parentis crimine degener
Natura cunctis haud valebat
Artibus aut opibus referre:
Vitæ perennis lux nisi feruida
Lethi vagantis per miserum genus
Intraret horrendas tenebras,
Et caperet premeretq́ue victrix.
Auctor malorum tunc veterum draco,
Hami latentis faucibus additos
Persensit vncos, dum paratam
Aggreditur temerator escam.
Ille & potentem iam malè prouidus
Prædam libenter linqueret, ac malè
Luctatus intorsit superba
Pectora conuoluitq́ue tractus.
Suspensa lignum membra doloribus,
Atque effluenti sanguine conficit;
Nostram sed attentus salutem
Cogitat is, tacitusq́ue curat:
Donec probante hæc pignora numine
Suffecit vnam pro populo hostiam,
Irasq́ue sedauit tremendas,
Atque poli patefecit arcem.

SACRI-

Infamis ſuaueis fructus hæc ſuſtinet arbos,
Quæ vitæ poſſunt commoda certa dare.

SACERDOTI MAXI. PRO POPV. LITANTI, S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXIII.

QVALEM *reuulsis frondibus æsculum,*
Quam sæua ventis bruma niualibus
Orbauit vmbroso nitore,
Terra parens doluit videndo:
Quam post remissis frigoribus breuis
Horæ recepto robore viuidam,
Ramosq́; crescentem priores
Sperat auens bene prodituram;
Namque illa firmis indita stirpibus,
Vires tenaci cespite protulit;
Qua viua subiecti caloris
Vis penetrat, recreatq́; terras:
Talem dolenti pectore, & intimis
Perculsa virgo visceribus, truci
Demissa ligno membra nati
Conspiciens, gemit, atque fulcit.
Quem culpa nostri sanguinis & nefas
Omni carentem crimine presserat,
Floremq́; delectum parenti
Contuderat furiata turba:
Ast efficaci numine compotem
Vitæ valentem munera mortuis
Præbere membris, & remotam
Corporibus reuocare lucem,
Tantisper almus dum veniat dies,
Et cedat atris nubibus obsita
Nox illa, defunctum labore
Certa fide genitrix manebat.

Cuncta, Deus dixit, trado tibi, quòd mihi seruũ
Tute ad mortiferam gesseris vsque crucem.

INFEROR. EXPVGNATORI EXPOLIATO-
RI Q. FORTISS. S.

CARMEN ELEGIACVM LXIIII

MIRATVRA citò rediuiuum ſurgere corpus,
Marmorei ſilices antraq́ parua tenent.
Pignore depoſito multum ô fælicia ſaxa, at
Pignore reddendo ſaxa beata magis.
Membra fouete hominis, quibus eſt nil purius vſquam,
Membra extincta hominis, viuida membra Dei.
Neu tabem, neu vos turpeis metuatis odores,
His procul iſta malis eſt aliena caro.
Iam quod erat noſtræ culpæ, mors eluit; vltra
Mortem pro nobis debuit ille nihil.
Nunc ſibi (namque poteſt) vitam propriam ipſe reponet;
Perpetuo & nobis viuere poſſe dabit.
Compoſitas igitur ſaxum hoc teſtabitur iras,
Et renouata orbi fœdera amicitiæ.

IESV NAZARENO PRO MVNDI NOXIS OCCISO, REGNI CÆLESTIS HOMINVM CAVSA ASSERTORI DEI FILIO VIVENTI, HOMINI MORTVO EFFICACISS. SEPVLCH. NOVVM AD TEMPVS BREVE. EX DIV. CONS. DESTINAT. EST.

HVMA-

Pressa labore graui pugnæ dũ membra quiescũt,
Expoliat Barathrum Spiritus & tenebras.

ODE SAPPHICA LXV.

IAM nouo felix nitet orbis ortu,
Clara festinat solito priores
Ianuas nato reserare primæ
Nuntia lucis.
Cuncta sollennes variare lusus
Cernimus: dulci volucres Camœna
Personant syluas & amicta verno
Prata nitore.
Quæq; crudelem doluêre mortem
Nuper auctorisq; hominum, suiq;,
Sidera obducto tenebrata cælo
Ruptaq; saxa,
Hunc vident vitæ reducem; cruenti &
Compotem belli, & grauis eminentem
Casibus lethi, meriti ac triumphi
Munere clarum.
Is breui magnos spatio labores
Perferens duræ necis, ac sepulchri,
Victor & furuas Acherontis vnus
Diruit arces.
Inde funestum domitor tyrannum
Fraudibus parta minuens corona
Traxit, & regnum spoliauit amplum
Mortis amaræ.
Criminum auctrices furias, metusq;
Visus æratis cohibere vinclis,
Efficax almæ sociare mundo
Commoda vitæ.

VITA

Vidit vt extantem Satan de funere Christum,
En, ait, hîc homines, non mea regna, nouos.

IESV CHRISTO MVNDI MORT. INFE-
ROR. Q. VICT. POTENTISS. S.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXVI.

IMPROVISA *ſimul nigro lux ignea cælo*
Fulguris emicuit:
Turbatos horrore animos hiemisq; malignæ
Nubibus aßiduis
Exterret, trepidosq; oculos præſtringit, & acri
Lumine ſæpe ferit:
Vt quanquam certus radianti ex æthere fulgor
Senſibus incubuit;
Obtenebrata tamen ſtupefactaq; lumina triſtis
Tempora noctis agant.
Non ſecus occiſi tempeſtas dura magiſtri,
Exanimisq; metus
Diſcipulos triſtes effecerat, vt neque certis
Viſa oculis Domini
Vel ſpecies vel verba nouam teſtantia vitam
Perdoceant pauidos.
Non hauſtu mens arcta hominum comprendere primo
Munera tanta valet.
Illa tamen ſeu tarda putes ignaráue rerum,
Cordáue dura nimis
Multiplices vſus, ventura in ſecula mundo
Expediere boni.
Nam quicquid fidei obiiciunt errorq; metusq;,
Ingenium vel inops,
Impietas, & ſuſpicio malè credula veris,
Vel dolus illaqueans;
Omnia præſenti exemplo, iam teſtibus illis
Exuperata iacent:
Nec quicquam reliquum dubij eſt mortalibus vltrà,
Credere quin valeant
Quicquid priſca almo adſcripsère oracula Chriſto,
Quicquid Apoſtolica.
Felices adeò, dubio quos exuit omni
Sæpe oculata fides.
Dicta Dei ſed qui credit, felicior ille eſt,
Nec petit inſpicere.

VERITAS SPECTATISSIMA.

Non viuum dubitate vltrà; ſed credite, vobis
Poſſe dari per me vincere mortis opus.

CHRISTO VIVEN. PERP. OMN. DOM.
APPELL. S.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXVII.

EXPERS *amaræ mortis, & hoſtium*
Victor, triumphis perpetuis potens,
Solisq́; peruincens nitores,
Aſtra petit patriamq́; Chriſtus.
Qui patris amplum ſponte reliquerat
Regnum, quietas & ſuperûm domos,
Mortalis & vitæ labores
Pertulerat vigilesq́; curas:
Celante numen corpore maximus
Hoſpes, paratus ſeruitium graue
Terris ſubire, atque inquietos
Vſque dies tolerare & annos:
Et ſumpta noſtræ ſortis, & ordinis
Incomparandis membra laboribus
Intendit, exercetq́; patris
Nutibus, imperiisq́; ſummi.
Ergo peractis ipſe periculis,
Seruus probatis officiis bonus,
Audire dilectusq́; natus
Promeruit, ſoliiq́; conſors:
Præſensq́; noſtris partibus addidit
Virtutis, alti & munera nominis,
Carniq́; diuinos honores,
Et proprium decus arrogauit.
Miratur ardens diſcipuli cohors,
Certo petentem numine ſidera;
Nubesq́; ſubiectas prementem,
Vix oculis celerem ſequuntur.
Regemq́; cæli ſuſcipiunt ſuum,
Victoris auctum laudibus inclytis,
Celſiq́; plaudentes miniſtri
Concelebrant hominem Deumq́;.

Ipse via est, ductorq́; bonus; qui venerat alta ex
Arce, redit, nobis ut paret ipse domum.

CHRISTO TRIVMPHANTI S.

Ode sapphica LXVIII.

QVICQVID *optandum cecinere vates,*
Principes quicquid cupidi petebant,
Attulit mundo celebranda Christi
Pontificis lux:
Clara lux flammis radiata miris,
Quæ malè extinctum renouauit orbem,
Quæq; deiectum leuat impotenti
Pondere Adamum.
Dexteræ Christus patris efficaci
Redditus, charæ comitum cateruæ
Impetrat magnis meritis reperta
Flaminis almi
Dona: quæ postquam sociata castis
Mentibus, mortem perimunt priorem,
Et graues noctis tenebras corusco
Lumine mutant;
Error & tristes fugiunt pauores,
Quæq; cor fluctu quatit inquieto,
Pacis infelix inimica sentit
Frena cupido.
Constat exemplo facilis benigno
Christus, & nostris eadem parare
Sæculis, si quis meruit probando
Præmia cursu.

HVMANI GENERIS RENOVATIO.

Huius flāma animū penetrās quē corripit ignis,
Aurum fit, viles exuit & cineres.

CHRISTO REGI POTENTISS. DITISS. LIBERALISS. HOMINVM DEIFICATORI S.

In tabulam Petri de Christi numine perorantis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS LXIX.

VIR *vt minori præniteat viro,*
Virtutis & quid, quid sapientiæ
Diuinus humano suorum
Spiritus ingenio reponat:
Ille & probauit, qui pauidus prius
Dignum magistrum laudibus, ac fide
Rogantis ad vocem puellæ,
Nosse hominem malè pernegabat:
Vulgaris & qui consilij potens,
Cæloq́ terræ commoda præferens,
Vitam daturum morte nostram
Stultus auet reuocare Iesum.
Postquam imbuentis munere spiritus
Mutatus, idem liquit inutiles
Curas, & accensus superno
Igne, noua nituit figura:
Fastus tumentes despicit, & minas,
Nec Christo iniquum concilium timet;
Turbamq́, sermonesq́ vulgi
Temnit, & imperium superbum:
Præsens docere & dicere feruidus,
Christum efficaci numine compotem,
Magnisq́ sublimem triumphis
Æthereas decorare sedes.
Vnde & sequaces nobilitet suos,
Auctosq́ magnis artibus instruat
Miranda narrare, & stupendam
Reddere debilibus salutem.

CHRI-

CHRISTI VIRTVTIS SPECIMEN.

Anne vides, quàm magna valet; cui munere Chriſtus
Obtigit immiſſo & ſapere, & facere!

CHRISTO IN PERPETVVM SALVTARI S.

In tabulam Sauli à Christo reuocati.

ODE DICOLOS DISTROPHOS LXX.

QVANQVAM *sæua furens lupus*
Rictus horrificos ac sitientia
Feruens pectora sanguinis,
Eructetq́ minas & rabiem trucem:
Quanquam proposito graui
Impulsus, pecoriq́ & populo pio
Infandum meditans, paret
Cædes, insidias, & trepidam fugam,
Actus stultitia & boni
Fallaci studij nomine percitus,
Cui dentes acuit truces
Vulgi, & mobilium gratia principum:
Mutatus tamen audiit
Agni consilium, iussaq́ mitia:
Sese & præbuit integrum
Propugnare greges, quos malè presserat:
Præco & nominis optimi,
Et qui signa sacræ militiæ ferat
Iudæ ad progeniem feram,
Regesq́ & populos & maris insulas.
Non illum retinet metus,
Non aut propositi cura tenax sui,
Mutati & studij pudor,
Postquam Nazaridæ iam monitis boni
Correptus melius sapit:
Cùm præceps media succubuit via,
Mentemq́ & rabiem malam,
Ac sese penitus deposuit grauem.
Tantum vertere præualet
Christi diua manus, duraq́ mollibus
Mutans, fortia firmius
Formare & melius pectora, si modò
Et veri & studiis boni
Incensus, cupias falsa relinquere.

Ambitio, vanum ſtudium, zelusq́ ſuperbus.
Exemplo hoc quicquid mundus habet, ſileat.

CHRISTO VINDICI EFFICIENTISS. S.

Ode dicolos distrophos lxxi.

Consiliis stabilita Dei firmataq́ iustis,
Dies paratur adferenda sæculo,
Exoptata piis, satis ac non credita prauis,
Minace sæpe dicta voce vatibus:
Quam neque terribiles valeant superare tyranni,
Cauere turba nec superba diuitum;
Quamq́ animi laudent mites, despectaq́ mundo
Sibiq́ iuris vsque corda conscia:
Expositura dies sortes mercedibus æquas,
Modumq́ rebus additura gentium.
Hinc epulæ semper dulces, & gaudia certa
Piis feruntur expetenda præmia.
Illinc æternis subeunda incendia flammis,
Nouusq́ semper additus malis dolor.
Hic lætæ superûm voces, laudesq́ perennes,
Choro beata concinente carmina.
Ast illic turpes gemitus, luctusq́ frequenteis
Sonat furente mixta turba Dæmone.
Hi fines rerumq́ vices, aut præmia diuæ
Manent salutis, aut perennis exitî,
Vel quos fas, pietasq́ iuuat, vel perfidus error
Vtrosque rege iudicante cælitum.
Vtram igitur placeat, nostrum est, contendere metam,
Capax petatur, arcta seu magis via.

HVMA-

Qui timet hoc ſolium, felix: felicior illo eſt
Qui Chriſtum regem non metuit, ſed amat.

CHRISTO REGI BENIGNISS. VLTORIQ. IVSTISS.

IVDICIVM D. DOCTORIS *Hunnæi Canonici Louanienſis Regij Profeſſoris Theologi ex Collegio cenſorum Louanienſium.*

HVNC ſeptuaginta vnius Odarum librum ab eruditiſſimo viro Bened. Aria Montano Doctore Theologo & poëta laureato decantatarũ, vnà cum tota Monumentorum cõſtructione diligenter perlectum & examinatum, teſtor nihil habere quod catholicum lectorem meritò offendat, ſed plurima quæ conducere Lectori pio, eumq́; oblectare poterunt. Louanij cIↃ. IↃ. LXXI. XVI. Kalend. Apriles.

Auguſtinus Hunnæus
Profeſſor S.Th.Regius.

IVDICIVM SILVESTRI PARdi *Theologiæ Licẽtiati, Canonici Antvverpiensis ex Collegio Censorum Regia auctoritate & Episcopali electione Antvverpiæ instituto:*

Vnà cum Episcopi Collegij ipsius præsidis confirmatione.

HAEC humanæ salutis Monumenta docta sunt & pia, omnibusq́;, vt in vera religione exerceantur, pernecessaria. quare vtiliter imprimi posse iudico. Datum Antvverpiæ Kalendis Martiis. An. M. D. LXX. stylo Brab.

Ita testor Siluester Pardo S. Theologiæ Licẽtiatus, Cathedralis Ecclesiæ Antvverpiensis Canonicus.

IDEM iudico & ego subscriptus,

Franciscus Sonnius Episcopus Antvverpiensis.

BENED. ARIÆ MONTANI CARMEN VOTIVVM AD CHRISTVM IESVM.

SI TV *Christe mei munera carminis,*
Nostri & vota probas pectoris abdita,
Laudes (namque potes) da pateant tuæ
Orbem quâ veteri consocias nouum:
Non vt fama meum nomen in vltimas
Oras Oceani deferat, aut decus,
Viresq́ ingenij commemoret mei.
Nostrum quidquid id est, est leue, nec valet
Perdurare dies, vel mare, vel vias,
Quin victum penitus sorte cadat sua.
Sed, quod nostra sonant carmina, maximum
Nomen, quod superat sæcula; quod mare,
Quod terræ, barathrum, sidera quod colunt;
Quod præsente domat fortia robore;
Quod deuota replet pectora numine;
Quod lassos recreat, quodq́ fouet pios:
Hoc nomen numero non numerabili
Virtutum solidi ac muneris efficax;
In quo certa salus vitaq́ publica est
Orbi nunc nimiis ponderibus mali
Depresso & vitij criminibus grauis;
Hoc nostris celebre & carminibus sacrum,
Per nostros populos ferre per exteros,
Diffuso & pelago quà patet ambitus,
Decantare nouis vocibus expeto.

Nam

Nam ſi magna ſemel munera nominis
Sint guſtata tui; carmina concidant,
Et chartæ ſileant, famaq́ & ingeni
Vis noſtri pereat: nominis at tui
Virtus viſceribus, cordibus & piis,
Hærebitq́ animis, quod neque temporum
Robur, nec minuant ſæua tyrannidis
Tormenta, aut validis turma phalangibus
Quam multas tetricis conuomit oſtiis
Sedes Tartarei turbida Principis.

CHRISTOPHORVS PLANTINVS LECTORI S.

IMVLAC *ea, quæ à nobis nuper excusa sunt, Humanæ salutis Monumenta, à Benedicto Aria Montano excelsi ingenij viro, non minus eleganti quàm docto Poëmate cõscripta ad multorũ doctißimorum & amplißimorũ hominum manus peruenerunt, non potuerunt illi summã hominis doctrinã, rerum diuinarum cognitionẽ clarißimã, & grauißimũ illud argumentum admirabili carminis suauitate, & dignitate tractatũ summoperè nõ admirari. Eorũ enim omniũ, quæ vel ab ipso Adamo ad Christi D. N. postremũ vsq; iudiciũ, in sacris libris ad nostrã salutem necessaria habentur, seriẽ & summã, tanta certitudine & facilitate cõplectitur, vt à nemine vnquã tanto splendore ac doctrina, atq; à præstantißimo hoc viro tractatam esse mihi suis verbis sint testati. Pleriq; tamen ex iis nõ potuerunt suũ animi dolorẽ ita continere, quin eum quoq; mihi patefacerent. Videbant quippe homines sapiẽtißimi, fore, vt sancti illius argumẽti tractatio, eaq́ non solùm vtilis & iucunda, verùm etiã omni literatorũ generi planè necessaria, propter rerũ quæ in ea continentur, celsitudinẽ, non à quouis ita facilè intelligeretur: Doctũ enim (aiebant) piũ, & valde attentũ, beneq́ in sacris libris et pietate exercitatũ lectorẽ ea desiderat. Quod cùm animaduerterẽ, nec possem, pro eo quo me esse sentio erga rẽ literariam propenso animo, studiosorũ, atq́ etiam clarißimorũ hominũ, quos dixi, honestißimo desiderio nõ satisfacere; operæpretiũ me facturũ existimaui, si vnius & septuaginta illarũ odarũ, quibus humanæ salutis mysteria elegãtißimè descripta sunt, argumẽta, & sensum, breuibus aliquot annotationibus indicarẽ, & aliquo modo explicarẽ. Hãc verò prouinciã non ideo suscepi, quòd meo ingenio fretus aliquid à me præ cæteris præstari putem; sed quia nõ dubito quin plerisq; in locis, qui multorũ sentẽtia difficultate carere non videntur, mentem ac sensum auctoris, quo*

quidē, pro ea qua præditus est morū facilitate, familiariter vtor, non sim assecutus. Hisce igitur laboribus, lector, fruere: & si quid, quo tua studia promoueri posse existimes, hic à nobis præstitū esse cognoueris, Deo sapientißimo, ad cuius gloriā omnia sunt referenda, totam laudem & honorem tribue. Vale Antuerpiæ, Calend. Augusti. CIↃ. IↃ. LXXI.

DVPLEX *in hoc libro continetur monumentorū genus:* VNVM *est planè Architectonicū, constans picturis & imaginibus locorū, personarum ac rerū gestarum: hoc Architectorū orationibus illustratur; quarū triplex in vniuersum ratio est; aut enim summū totius depictæ rei argumentū describitur, & ea doctrinæ pars, quā didascalicā vocant, vsurpatur; cuius generis orationes inscriptiones dicuntur: quibus vel virtus vel vitiū illius imaginis contēplatione annotatur: aut personæ vel rei gestæ auctoritas indicatur, eaq́; per dedicationes exponi solet. aut vsus aliquis capiēdus ex ipsius operis inspectione spectatori proponitur, idq́; plerunque disticho aut monosticho, vel aliâs breui epigrammate expeditur. Totum autē hoc dicendi genus breue, graue, significantißimum atq; antiquitatis plenum esse debet, neq; cū poëtico, aut oratorio, aut comico, aut historico stylo conuenire: sed suis numeris & definitionibus, hoc est, Architectonicis constare; aliàs ieiunum, & frigidum, languēsq́; futurum. id quod nemo plenè assequi imitariue feliciter potest qui Architecturæ artis peritus non sit.*

ALTERVM *verò genus est Poëticū, quod non imaginibus, vt illud alterū, sed verbis rē omnem depingit, atq; ea etiā spectanda legentiū sensibus proponit & describit, quæ nullo picturæ artificio effingi possunt, vt sunt voces, orationes, animorū corporūq; motus omnes, & cogitationum studiorumq́; formæ. Vtrunque hoc in libro ita ad amußim expressum est genus, vt obseruata pietatis & religionis sanctimonia ac dignitate, nihil desiderari poßit, quod vel ad Architectonicam grauitatem, vel ad poëticam elegantiam, & sententiarum ponderosam plenitudinem faciat. Hæc antequam explicationem aggredimur, admonitionis causâ indicanda duximus.*

TABVLA II.

ARGVMENTVM.

Veræ sapientiæ rudimenta.] Christũ Dei sapientiam Paulus appellat, 1. Cor. 1. 24. Idẽ etiam Gal. 3. 24. legem antiquã, cuius minister Moses fuit, pędagogũ hominibus ad Christum fuisse dicit.

Inscriptio.

Fideli ministro.] Mosis elogium Dei responso pronuntiatum, Numer. 12. 7.

Ode II.

Mosis laudes canit, quẽ ab ipso vsque ortu Dei cõsilio delectum, variis per omnem ætatẽ amplitudinis testimoniis ornatum, tandẽ libertatis ducem declaratũ, & legislatorem summa auctoritate constitutum fuisse ait.

Nobilis hospes.] Iethro Madiã sacerdos, &, vt Chaldęus paraphrastes interpretatur, apud suos magistratũ summum gerens.

Præpotens herbis.] Ægyptiorum sapientiã & detestabilem magiam diuina virtute per Mosem superatã indicat, vltrò confessis Ægyptiis ipsis, & quamuis inuitis, tamen ob pœnarum sensum cedentibus, Exod. 8.

Numinis puræ.] Lex sancta est, Deoq. grata; hominib⁹ verò, dũ peccati impotentia imperat, propter maledictionẽ & damnationẽ horribilis est, Rom. 7. & pluribus in locis.

Obstupen. clarus honore.] Gloriã & auctoritatẽ ex Dei colloquio Mosi additam indicat, Exod. 34. 21. 2. Cor. 3. 7.

Tabulæ III. Argumentum.

Ambitio ærumnosa.] Prima cogitatio, qua parentes olim ad crimẽ admittendũ inducti sunt, gloriæ cupiditas erat, vnde inobedientia nata, ex qua scelus susceptum, hinc mors cũ miseriis omnibus consecuta. dehortatur igitur ab ambitione tabellæ argumentum.

Inscrip.

Fraudis expoliatricis.] Non virtute, sed fraude illa hominũ ruina parata est, ab antiquo serpente mendacij patre, quẽ ab initio mendacem fuisse Christus docet, Ioan. 8. 24.

Ode III.

Grauissimorũ dolorũ, ęrumnarum, mortis, malorumq. omniũ originẽ primã feminæ adscribit, quæ à serpẽte se-

ducta, virum suũ ad cõmune crimẽ pellexit. Causam verò fidei defectionẽ fuisse ait, quòd vterq. magis serpentis fallaciæ, quàm diuinæ cautiòni & prædictioni crediderit. ostendit præterea voluptatis nimiũ studium stimulos etiã addidisse illis, ad sucipiendum crimẽ, sicut scriptũ est: Vidit igitur mulier, quòd bonum esset lignum ad vescẽdũ, & pulchrum oculis, aspectuq. delectabile, 1. Tim. 2. 14.

Tab. IIII. Argum.

Consilium absconditum.] Vt ex morte vita oriretur, atq. ex veteri in nouũ Adam homines transformarentur, consilium fuit celatũ à generationibus, & seculis, & noui Testamenti tempore reuelatum sanctis, Coloss. 1. 26.

Inscriptio.

Misericordiæ vindici.] Namq. recõciliationis humanę consiliũ ex misericordia Dei profectũ est, Tit. 3. 4. 1. Ioã. 4. 10.

Ode IIII.

Indicat consiliũ Luciferi in negotio primi hominis à se perditi fuisse, nõ tantũ humanũ genus in suam tyrannidẽ redigere, sed etiam cũ Deo de sapientia velle contẽdere. Hoc autẽ magnum mysteriũ est, quod ipse auctor aliâs plenius & apertius exponet. Huic verò Luciferi consilio diuinũ oraculũ opponitur, quo calliditatis illius cõmenta omnia superãda esse pręcinũtur, cũ summa ipsius doli auctoris perturbatione, & stultitię redargutione ac pernicie.

Tab. V. Argum.

Fœdus instauratum.] Nã quæ de misericordia erga homines Deus proposuerat, antiquus serpens turbari & irrita reddi curauerat, auctis in vniuersum hominũ flagitiis, & mundo ad vastitatem ex diuini iudicij sententia addicto: sed vt propositum Dei maneret, fœdus cum Noë rursum est renouatum, vt exponitur, Gen. 9. 9.

Inscriptio.

Misericordiæ memori.] Dicatur Tabula Deo, qui cùm iratus fuerit, misericordiæ recordatur, Habac. 3. 4.

Ode V.

Poëtica elegantia describit orbis instauratiõe, ex misericordia Dei irã remittẽtis, & de æterna ac tẽporali humani generis salute cogitantis: ostendit piorum sacrificia Deo gratissima esse. Demonstrat quantã orbi calamitatẽ homi-

hominum peccata afferant; quantam Dei misericordia rursus salutem.

Renouata certis cursibus,&c.] Namq. tēpora omnia diluuij vna tēpestatis facies nimirū informis hiems & nox tenebat, quā diuina prouidētia in quatuor anni cōmodissima tēpora conuertit, sicut scriptū est: Cūctis diebus terræ, sementis & messis, frigus & æstus, æstas & hiēs, nox & dies nō requiescēt. Gen. 8. 22. atq. hæc ætas iuxta rationē Noë diuinitus præscriptam, ad Abraham vsq. ætatē pertinet.

Tabul. VI. *Argum.*

Obedientia constans.] Veræ obedientiæ exemplū Abraham proponitur, qui fide instructus nihil omnino laborū detrectauit, in mandatis Dei quamuis difficillimis facessendis. De hoc argum. lege Iacobi Apostoli epist. c. 2.

Inscriptio.

Fidei ductrici.] Quidquid ex fide suscipitur, rectum est, & fallere nō potest, pium suscipientis animum: adest enim Deus fidei virtuti sibi gratissimæ, quā nunquā deserit, quā nusquam non ad optimum exitum perducit, modò fides ipsa viua sit, qualis in carmine describitur. Huius inscriptionis sententia latè disputatur à Paulo Heb. 10.

Ode VI.

Quem tu diua fides virū.] Fidē viuā non esse otiosam ostendit, sed obedientiæ rationibus & negotiis perpetuò deditā, neq. tātùm opera vulgaria præstantē, sed planè heroica, vel diuina potius gesta suscipientē, atq. adeo in omni tum rectè faciendi, tū dura & difficilia tolerandi materia, aut exercitatissimā, aut exerceri paratissimā. Est elegans ode, plena argumētis in sacra scriptura obseruatis: alludit ad multas historias diuinorum librorum. lege Hebr. 10.

Superum viribus æmula.] Mira, sed verissima amplificatio, quando videmus Iacob fide instructū angeli colluctantis vim sustinuisse, ac tandem superasse, dicentis: Dimitte me, quia ascēdit aurora, Genes. 32. 26. Sunt & alia exempla longè etiam hoc illustriora.

Tabul. VII. *Argum.*

Fidei testimonium grauiss.] Credentis fidem viuam opera testantur, alioqui mortua arguitur fides, nisi per dilectionē operetur. Ostende, inquit Iacobus, fidē tuam sine operi-

bus,& ego tibi oſtendam ex operibus fidem meam, Iacob. 2.18, itaq. opera fidei teſtimoniũ à Paulo vocãtur, Hebr. 11.39. Atqui maximè erga fidem periculi facti exemplũ in Abrahã ſcriptura ſtatuit, iuſſo filium ſacrificare, & rem tantam indubitanter faceſſente. Ideo grauiſſimum teſtimonium hic appellatur, Gen. 22.

Inſcriptio.

Prouidentiæ conſultrici S.

Deus enim obtẽperantibus ſibi opportuniſſimè prouidet, quanquã maximis rerũ difficultatibus illi, dum obediũt, implicentur. Ita perſuaſerat ſibi Abrahã, cùm filio de victima roganti reſpondit, Dominus prouidebit ſibi victimam, fili mi. Lege de hac re Pſalmum 90. Qui habitat in adiutorio Altiſſimi.

Odæ VII.

Plurimas difficultates cõmemorat, & grauiſſimas, quas Abrahæ fides tentata peruicit; illud vnũ ſecum ſtatuens, obediendũ eſſe Deo per omnia, rerũq. exitus illi eſſe permittendos, qui optimos ſemper efficere ſolet. Lege de hac re Pſal. 45. Deus noſter refugiũ. Cuius ſententiam omnẽ poëta hoc loco refert. Hoc tẽpore pactũ ſalutis cũ Abrahamo eſt confirmatũ, cuius argumentũ Iacob per quietem poſtea cognouit, vt in ſequenti tabula indicatur.

Tabul. VIII. *Argum.*

Humana diuinitas.] Videns Iacob myſteriũ eccleſiæ, in qua habitaturus erat Deus trinus & vnus, Verè, inquit, terribilis eſt locus iſte, & non eſt niſi domus Dei, & porta cæli. Cùm autẽ Deus in hominibus inhabitat, homines ipſos deificat. Videte, inquit Ioannes, qualem charitatẽ dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & ſim⁹. 1. Ioã. 3.1.

Inſcriptio.

Dei philanthropiæ.] Tantam dignitatẽ deificationis noſtræ diuino erga homines amori acceptã referendã eſſe indicat. In hoc eſt charitas, inquit Ioãnes, non quaſi nos dilexerimus Deũ, ſed quoniã ipſe prior dilexit, 1. Ioan. 4.10.

Argum. Odæ VIII.

Omnium promiſſorũ, quæ olim patribus facta fuerãt, de ſerpẽtis capite conterendo, de benedictione familiarũ terræ in ſemine Abrahæ, ſummã quãdã iã ſpeciali quodam

dam modo relatã, in illa ostensa Iacobo imagine indicatã fuisse ait. Quandoquidẽ omnia illud continebant arcanũ, Deũ, diaboli deleta tyrãnide, in hominibus, vt in propria sibiq. sanctificata domo, regnaturũ, magnãq. futurã esse spirituũ cęlestiũ, & hominum amicitiã, & familiaritatem. Est hoc magnæ significationis mysterium, de quo poëta aliâs plenius soluta oratione differet. Adeò autem excellentis argumenti est, vt cęlũ vsq. ad ipsum Dei thronum penetret; quamobrem eleganti figura in ipso amplificationis incremento Ode ipsa finem sibi præscripsit.

Tabul. IX. Argum.

Fides morti insuperabilis.] Adeò firmus & constans fuit Iacob in diuinis promissionibus integra fide excipiendis, vt nõ modò ipsa maxima promissa, quę ad vitã & salutẽ pertinebant, sed horũ promissorum figuras, nẽpe terrę Chananæorũ possidẽdæ pollicitationes, quanquã moribũdus, iã tamen constanter tenuerit, & à longè, vt Paulus ait, salutauerit; filiisq. suis, vt certissimas nõ modò expectandas tradiderit, sed ipse etiã regionũ & munerũ partitione facta, testamẽto possidẽdas reliquerit. Est enim fides sperandarũ substantia rerũ, argumentũ nõ apparentiũ. Heb. 11.

Inscriptio.

Deo sapienti doctori.] Futurarũ rerum certa cognitio Deo propria est, neq. quisquã, nisi à Deo doctus, quid cuiq. sit futurũ, certis rationibus præscriptũ prædicere potest. Id probatur in Iacob, qui iã fermè moriẽs, singulis filiis suis ad lectum vocatis, certissimas sortes pręcinuit, à Deo, cui crediderat, edoctus. Sic enim ille præfatus est: Congregamini, & audite filij Iacob, audite Israël patrẽ vestrum: id est, eũ cui virtutẽ & potentiã Deus cõcessit, audite, Gen. 49. 2. Lege de hoc argumẽto secundũ cap. lib. Danielis.

Argument. Od. IX.

Canit quemadmodũ Iacob in diuinorũ promissorum fide decedens, futuras posteritatis suæ res perinde cognouerit, cognitasq. filiis suis prædicens enarrauerit, acsi ipse iã præsens illarũ spectator esset, eiusq. fidei & expectationis hæredes reliquerit filios suos, adeò sibi certæ & constantis; vt ob eã rẽ suũ defuncti vita corpus in Chananæã regionẽ sepulturæ causa deferri mãdauerit: eo modo po-

ſteritatẽ ſuã præceſſurus, atq. corpore & oſſibus cõpoſitis poſſeſſionẽ etiã temporalẽ illam conſeruaturus, & ſpiritualem animo cũ patribus ſuis verſante expectaturus.

Tabulæ x. Argum.

Tyrannis miſericordiæ concedens.] Cogitabat Ægyptius tyrannus Iſraëlitas perdere, quos Deus ad miſericordiæ oſtendendæ exemplũ comparabat. non potuit tyrannis infringere Dei propoſitũ; immo ipſa vltrò inſciens, miſericordiæ illius miniſtrã ſe præbuit, infante Moſe educãdo, cuius opera ſalus illa & libertas Iſraëlitis eſt allata, cũ ſumma hoſtiũ & tyrannorum pernicie, Hebr. cap. 10. & 11.

Inſcriptio.

Prouidentiæ victrici.] Non poteſt humana prudẽtia, quantumuis excogitatis conſiliis, diuinæ prouidentiæ inſtituta impedire. Dixerant Ægyptij aduerſus Iſraëlis populũ: Venite, & ſapienter opprimamus eum: ſed ſtultam fecit Deus mundi ſapientiam, 1. Cor. 1. 20.

Argum. Od. x.

Oſtendit nullis conſiliis, nullis opibus, nulla deniq. facultate humana poſſe diuino conſilio obſiſti; cui nõ modò hominũ tandem imbecillitas & inſcitia cedat, ſed naturæ rerũ hominibus inſuperabiles vltrò adminiſtræ obſecundent. Poëticè autẽ omnem rẽ deſcribit, docẽs Chameſis ſobolis, id eſt, Ægyptiorum voluntatem & conatũ fuiſſe, omnes infantes Iſraëlitarũ aquis ſummerſos perdere, atq. ita genus illud delere; tamen Deũ effeciſſe, vt ipſi vltrò ex mediis aquis ignem eruerint, hoc eſt, Moſem, qui ſeipſos ſuasq. res omnes tandẽ eſſet abſumpturus. atque huic rei adminiſtros ſeſe præbuiſſe Nilum fluuium, & Nili piſces, aliãs monſtroſos & feros, qui infanti, quominus noceretur, proſpexiſſe videntur.

Tabul. x1. Argum.

Optio incomparabilis.] Optauit Moſes magis affligi cũ populo Dei, quàm temporalis gaudij habere iucunditatem: ſententia eſt D. Pauli Apoſtoli, Hebr. c. 11. verſ. 25.

Dedicatio.

Sapientiæ illuminatrici.] Significabat apertè Deus Iſraëlitis tẽpus ſalutis appropinquare, cùm viderent ſummum virũ, & regi Ægyptio gratũ Moſem, vindicẽ iniuriæ, in ſuæ gentis

gentis hominẽ illatæ, aduersus Ægyptiũ sese præbere: sed illi hanc Dei significationẽ noluerunt intelligere, vt S. Stephanus protomartyr docet, Act.7.vers.25.

Odæ XI. *Argum.*

Diuinũ erga hominum salutẽ consilium certum constansq. esse, & sapientissimè procedere ostendit; sed stultitia & culpa hominũ ipsorũ, de quorũ salute agitur, aliquádo retardari aut impediri. Huius rei exemplũ statuitur in Mose, qui promissę Israëlitis salutis ministeriũ iam meditari inceperat, cùm, relicta illa ambitiosa aulici splẽdoris conditione, qua ille apud Ægyptios valebat, omnẽ cogitati sibi de fratrũ salute negotij euentũ, animo constanti præuisum, experiri statuit; & tandẽ ingratè ab iis, quibus bene cõsulebat, exceptus, in exiliũ voluntariũ, adhuc in eodem permanẽs proposito, profectus est; humaniusq. est ab alienis hospes quàm à suis fuerat vindex susceptus. simul etiã ostendit prouidentiã Dei ibi præsentissimã esse, vbi pij viri pietatis colẽdę causa durius & angustius agere hominibus putantur. In hac Ode illud tetrastichon est difficilius intellectu. *Illius vires & studium efficax,* &c. sententia est: Illum Israëlitam, qui ereptus fuerat per Mosem è manibus Ægyptij, dixisse aliis Israëlitis quo animo erga se vindicandũ, quo robore esset is quem illi non perinde atque oportuerat, exceperunt.

Tabul. XII. *Argum.*

Diuinæ virtutis specimẽ.] Ignis ille quẽ Moses vidit, cuius vi rubus ardens nõ vrebatur, diuinę virtutis specimẽ quoddã & velut typũ fuisse ait. Fouet enim diuina virtus pios, modestos atq. se aduenientẽ excipientes, eosdemq. calore efficientiæ suæ animat, sanctosque reddit, & à vulgari & prophana cõsuetudine remotos, vt illo igne totus locus olim calefactus sanctus dictus est. Idẽ verò ignis superbos & contumaces, atq. sceleratos vi sua exurẽs consumit: alterã vim Israëlitæ ex Ægypto educti, alteram Ægyptij illorum hostes experti sunt.

Dedicatio.

Misericordiæ memori.] Nunquam enim Deus propositæ à se, & promissæ misericordiæ obliuiscitur, sed opportuno tempore ipsis rebus efficiendis ac præstandis recordatur.

 cordatur.

cordatur. Quamobrem frequens mentio in scripturis est misericordiæ memoris, vt apud Habac. cap. 1. vers. 3. & quod Mater illa veritatis canebat: Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiæ suæ.

Odæ XII. *Argum.*

Inducto colloquio cũ Mose velut Angeli alloquentis indicat, diuinæ misericordiæ mysteria maximè quæ ad salutẽ hominũ pertinẽt, maiora esse quàm vt humana sapientia absq. Dei ipsius doctrina assequi possit. Illa enim cùm ex singulari & arcano Dei cõsilio proficiscãtur, Deũ doctorẽ sui postulant, qui tamen facilis & benignus contingat iis, qui fide, charitate, modestia, & cæteris opportunis virtutibus probatos se discipulos præbeant.

Tabul. XIII. *Argum.*

Euangelij exemplum.] Quod qui audierunt, credentesque secuti sunt obediẽtia adhibita, ex antiqui hostis tyrãnide liberati sunt. Hæc enim ex Ægypto libertas, illius spiritualis salutis figura fuit.

Dedicatio.

Verbo efficaci.] Diuini verbi virtus in credentium & obedientium salutem, & rursus in aduersariorum perniciem, satis apertè declarat liberatio ex Ægypto.

Odæ XIII. *Argum.*

Pulcherrimæ exhortationis figura ostẽdit Ode publicã & communẽ totius Israëlitici populi libertatẽ è miserrima seruitutis cõditione, nõ solũ autem libertatẽ, sed multarum diuitiarũ ab hostibus, verbo Dei victis & expoliatis, abductarum facultatẽ: simul gratulatur illis nouæ ac iucundioris vitæ vsum, adscribens omnia hæc beneficia diuinæ misericordiæ.

Tabul. XIIII. *Argum.*

Arcanæ salutis argumentum.] Illustris illa salus Israëlitis olim facta humanæ salutis mysteria & symbola omnibus suis partibus continebat. Omnia enim, vt Apostolus ait, in figura contingebant illis, 1. Cor. 10. 6.

Dedicatio.

Deo victori.] Fuit enim illud bellũ Deo duce gestum aduersus Satanam, eiusque milites Ægyptios, per magnos illos ministros, virtutes Dei, mare, ventos, noctem, nu-

bes, lucé & tenebras. Sicut Moses dixerat: Dominus De⁹ vester pugnabit pro vobis, & vos tacebitis, Exod. 14. 14.

Odæ XIIII. *Argum.*

Eiusdẽ sentẽtię cũ dedicatione est hymn⁹ hic. significat omnẽ naturã creatã ministram se prębere Deo, tũ ad pios iuuãdos & seruãdos, tũ ad impios vlciscẽdos & perdendos.

Tabul. XV. *Argumentum.*

Humanæ infirmitudinis examen.] Lex per Mosen lata, sancta quidẽ illa, & spiritualis, quæ virtutis & pietatis cultum ostenderet & exigeret, sed quia non erat scripta in cordibus hominũ, nisi in tabulis tantùm, accusabat quidẽ conscientias, & exercebat eas ad pietatẽ, nõ tamẽ perficiebat: imò magis ostendebat humanã infirmitatem ex naturæ antiquo lapsu natã: indicabat autẽ ex consequenti Christũ expectandum, qui quod impossibile erat legi, in suorũ animis efficeret. Est hoc grauissimũ, & magni momẽti argumentũ: de quo plurima & admiranda disputatio in totis noui testamenti libris est. Lege cap. 8. Epist. ad Rom.

Dedicatio.

Deo, puro, sancto, terribili.] Hæc omnia ipsa lex lata, & apparatus ille ignis, caliginis, fumi, tubæ sonitus & vocis è cælo auditæ, deinde motus populo factus declarauere. Lege Epist. ad Hebr. cap. 12.

Odæ XV. *Argum.*

Magnum beneficiũ à Deo in homines collatum canit, quòd in tanta iã tenebrarũ caligine, & naturalis legis obliuione sese Deus ad colloquiũ cum hominibus ineundũ demittens, voluntatẽ suam lege lata declarauerit, & æqui iusti, pietatisq. rationes sanctissimas exposuerit. Idq. magno apparatu & pręsentiã suã testante effecit. In fine autẽ Odæ dicitur illã legẽ interim integrè colendã fuisse, quoad Spiritus sanctus, Christo salutis põtifice, in corda hominũ missus legis optimam obseruationem imperaret, facilemque redderet semotis illis cærimoniis, quæ in illa lege velut vmbra futuræ veritatis continebantur.

In Tab. XVI. *Argum.*

Constantiæ fructus.] Non hæsitandũ in Dei promissis, sed summa constantia expectandũ esse euentũ, docet hæc tabula. Ex magna enim illa hominum multitudine, qui ex

Ægypto

Ægypto deducti fuerant, illi tantùm promissam terrã ingressi sunt, qui vel constantes initio fuerant, vt Iosue & Chaleb; aut qui postea incredulitatis expertes, totos quadraginta annos perdurauere. Qua de re primũ & secundũ cap. Deuter. plenè differit: & D. Paulus ad Hebr. c. 3.

Dedicatio.

Fideli Deo.] Impossibile enim est Deo mentiri, aut promissis deesse suis, nisi illi, quibus facta sunt, sibi ipsis desint, Hebr. 2. c. vers. 2.

Odæ XVI. *Argum.*

Docet, non timidis, otiosis, pigris & incredulis, atq. laborũ detractatoribus diuinorũ promissorũ euentũ vsumque contingere, sed iis qui fide & charitate innixi propositũ sibi studiũ fortiter percurrunt, summa spe reportandi præmij cõcepta, ex diuinis sermonibus efficacissimis ad animos fideli addendos, quibus omnis difficultas frangatur & superetur. Significat præterea diuinorũ beneficiorum, quę promissionibus continentur, tantam esse dignitatẽ, amplitudinẽ, & iucunditatẽ, vt eos, quibus contigerit, nullius anteacti laboris pœniteat. Exornatur carmen illo miraculo Iordanis fluuij, qui aditum aperuit Israëlitis, terram promissam adeuntibus.

Tab. XVII. *Argument.*

Pœna matura grauißima,] Deus gẽtes illas, diutissimè expectatas ad pœnitentiã, tandẽ rebelles & contumaces grauissimè puniuit, dilato supplicio per quadringẽtos & amplius annos, donec vel eorũ scelera, quæ per pœnitentiam non expiabantur, per contumaciã & assiduitatẽ complerentur. Fuit prima Iericho huius diuini iudicij tunc testis, quæ omnis corruit & arsit, omnisque cum suis rebus anathemate est damnata.

Dedicatio.

Deo vltori] Qui nõ tardat promissa sua, sed patiẽter agit, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reuerti. Contumacibus autem & proteruis, suamque malitiam mordicus tenentibus, tandem iudicem vltoremq. se præbet. Lege Epistolam Iacobi Apostoli cap. 2. vers. 13.

Odæ XVII. *Argum.*

Confirmat, nihil valere humana consilia, aut præsidia, quam-

quamuis maxima & operosissima, aduersus Dei iudicis & vltoris sententiã & virtuté, quandoquidé sine vllo humano negotio aut labore, nisi tantùm sola Dei voluntate, vel maxima hominũ opera ad regnorũ potentiã tuendã comparata, subitò euertãtur & corruant, vt in Iericho vrbis munitissimæ muris spõte ante Dei populũ corruentibus est manifestũ: qui populus nullã aliam arté ad expugnandũ adhibuit, nisi fidem cũ obediẽtia pręscripti sibi ambitus vrbis per septé dies, & sonitum tubarum & clamorum victoriæ, Hebr. cap. 11. vers. 30.

Tabul. XIX. *Argum.*

Perseuerantiæ exitus.] Non enim qui incipit, hic saluus erit, sed qui perseuerauerit vsq. in finem. Neq. palmam coronamque refert, nisi qui legitimè certarit. qui diuinis in promissis hæsitarunt, à terræ possessione exclusi sunt: qui verò sese Deo permittẽtes totos crediderunt, & laborum temporumq. molestiã, & impedientium hostiũ difficultates pertulerunt; hi terræ Israëliticæ diuidendæ cõpotes fuerunt, Matth. 10. 22. 2. Tim. 2. 5.

Dedicatio.

Deo veraci potenti.] Quidquid Deus ex misericordia promittit, re ipsa suo tẽpore pręstat, nullis omnino difficultatibus impeditus. Quamobré misericordia & veritas, frequẽtissimè Deo adscribitur, Psal. 24. 10. Isaiæ 55. vers. 10.

Odæ XIX. *Argum.*

Ostendit, hominũ opes & diuitias, per iniuriã & auaritiam partas vnà cũ dominis suis perire, idq. tantũ prodesse, vt hostibus à Deo vindice missis maioris prędę materiã suppeditent, cuius rei exemplũ in illa expugnatione gentium, tanta cũ festinatione facta, ostenditur, quorum domus multis diuitiis refertæ, & agri cultissimi Israëlitis in vsum cesserunt, admirantibus diuinorũ promissorum præstantiam & constantiam, & damnantibus patrũ suorũ incredulitatem, qui tantis rebus & diuinæ prouidẽtiæ beneficiis sua sese culpa priuauerant.

Tabul. XX. *Argumentum.*

Expectatæ expiationis vmbra.] Significat tabula sacerdotia antiqua, cũ sacrificiis, quæ inquinatos ad emundationem carnis (vt Diuus Paulus ait) sanctificabant, nõ sua naturã,

sed

ſed expectati Chriſti ſacrificij virtute, & ſignificatione valuiſſe: quam virtutē, velut vmbra corpus, vel lucem referebat totus ille ſacrorū ritus, poſtea pręſenti iam lumine ipſo Chriſti abolendus. Hoc argumentum per totam Epiſtolā ad Hebręos multis et grauibus verbis diſſeritur.

Dedicatio.

Deo clementi placando S.] Magnum beneficiū in illa ſacrorum rituū veteri inſtitutione hominibus à Deo exhibitū ſignificat; qui quāuis illis antiquis ſacrificiis nunquā placatus eſt propter ipſorū imbecillitatē ad deſtruēdum peccati corpus minimè idoneam: tamen præter externas quotidianorū errorum expiationes, ſpē etiam illa ſui repetitione faciebant, fore aliquādo, vt Deus omnino placaretur, admota illa victima, cuius infinita virtute omnis ille antiquus cultus eſſet conſummandus. Ideoq. antiqui nunquā ceſſabant offerre, per ſingulos dies, ex diuino inſtituto: quod apertè indicabat, Deū eſſe clementē; & tandem finē iræ ſuæ, & illis veteribus laboribus poſiturum. Alioqui, inquit Paulus, ceſſaſſent offerre, Hebr. cap. 10. verſ. 2.

Odæ XX. *Argumentum.*

Deſcribit canens, quantū curæ Deus adhibuerit Iſraëliticæ vineæ colendæ & promouēdę, miſſis variis colonis, prophetis, iudicibus, regibus, & ducibus, quorum ſinguli ſuo munere diligēter functi ſunt: multi etiā colēdæ vineæ cauſa extrema pericula ſubiere. cæteris autem laboribus cunctis diuturnior & aſſidua magis dicitur fuiſſe ſacrificiorū cura, quibus populi peccata expiabantur, & humani animi infirmitas & miſeria declarabatur, cū profeſſione expectati Meſſiæ, qui ſummus ſalutis Pontifex futurus erat. Quē vates enthuſiaſmo raptus (acſi illo tempore antiquo carmē cōponeret) cupit quā maturrimè venire.

Tab. XXI. *Argumentum.*

Pœnitentiæ vtilitas.] Propoſitum Dauidis exemplū, quantum vera & ex animi incenſo ſtudio ſuſcepta pœnitentia impetrare apud Deum poſſit, apertè oſtendit.

Argum. Dedicationis.

Dei benignitati.] Miſericordiā quoq. & benignitatē diuinā erga eos, qui cōcepta clementiæ ſpe ipſum recta pœnitentia

tientia placare ſtudent, Dauidis exemplo obſeruare licet:cui illud etiam ad amplificationẽ accedit, quòd Deus ipſe ſponte hominem lapſum ſuæ ruinæ monet, & ad ſalutem petendam aduocat.

Odæ XXI. *Argument.*

Docet humana malitia, ſimulatione, & calliditate homines fortaſſe alios falli poſſe; Deũ verò nunquam falli, qui prudenti cõſilio vel tergiuerſatum peccatorẽ ſua ipſius rogata ſententia redarguit, & cõuincit, vt in parabola Dauidi à Nathan propoſita oſtenditur. Deinde ait, optimum & feliciſſimũ eſſe, à peccato abſtinere omni cura & diligentia; ſed ſi quis ex imbecillitate in peccatũ labatur, proximum felicitatis gradum eſſe, per pœnitentiam placato Deo reſtitui in gratiã: vt Diuus Ioannes docet, 1. Ioan. 2. 1. vnde à Theologis Pœnitentia ſecũda tabula poſt naufragium rectè appellatur.

Antiquorum ſcriptorum tabulæ.

Argum. Tabul. XXII.

Simplicitas mũdo faſtidita.] Nihil eſt quod magis deceat pios homines, & populũ Dei, quàm integra in rebus agendis, atq. adeò in vita omni ſimplicitas, qualẽ Samuel in munere iudicis & prophetæ atq. conſulis maximi obeundo ſeruauit. Sed hanc virtutem mundus ſuperbiæ & faſtus amator faſtidit, & repellit, regeſq. ſibi & regium faſtum optat; quæ tamen non ſine magno ſumptu & labore, atq. adeò ſeruitutis & tyrannidis periculo ſuſcipit.

Argum. Dedicationis.

Optimo Reipub. miniſtro] Fuit enim Samuel innocentiſſimi & integerrimi, atq. etiã diligentiſſimi præſidis exemplũ.

Odæ XXII. *Argument.*

In genere demonſtratiuo cõpoſitum carmen oſtendit Samuelẽ, & integerrimũ & facillimum populis iudicem fuiſſe, qui nullã omnino exceptionem, etiã à vulgo cui faſtiditus eſt, tulerit. fuiſſe etiã ducem feliciſſimũ, qui Palæſtinos hoſtes voto & precibus apud Deũ fuſis vicerit. Demũ eũ ſacrarum hiſtoriarũ ſui tẽporis ſcriptorẽ agnoſcit.

Argument. Tabul. XXIII. *de Nathan.*

Conſiliorum integritas.] Is profectò optimè cõſulere poteſt, qui nec metu, nec odio, nec gratia à veritatis & decori

ſtudio

ſtudio abducitur: huiuſmodi cõſultus integerrimus Nathan tempore Dauidis fuit; qui ob eam rem in dedicatione Honeſti doctor grauiſſimus appellatur.

Odæ XXIII. *Argument.*

Beatam eſſe ætatẽ canit, in qua publicarũ rerum præfecti pietatẽ, innocentiam, & integritatẽ ſtudioſè colunt: ſed quoniã potentia ipſa humana homines aliquãdo dementatos ad licentiã traducit; ait regibus & præfectis optandũ curandumq. eſſe, vt ſapientes amicos conſultosq. habeant, à quibus nec propter gratiam corrumpãtur, nec propter agreſtẽ aſperitatem, atq. importunam libertatẽ exacerbẽtur. Cuiuſmodi multi conſulti eſſe ſolẽt. Vtriuſque verò rei rectè inſtituẽdæ exemplũ in Dauide & Nathan ſtatuit; quorũ alter optimus rex fuerat, ſed tamẽ qui vt homo grauiter corruit; alter optimus & integerrimus conſilij miniſter, qui diuinã veritatem liberè & prudenter docuit. Fuit etiam Nathan ſuorum temporum ſcriptor.

Argum. Tab. XXIIII.

Diuinæ veritatis argumẽtum.] Contẽplator Dauidẽ ex puero quondã paſtore ouium, deinde propter inuidiã à Saule rege primùm exagitatũ, atq. omni ferè populo inuiſum, poſtea à principibus gentis ſuę à familiaribus, atq. adeò à propriis filiis vexatũ, & tamẽ omnia tolerantẽ ſpe & fide verbi à Deo excepti, demũ in regium thronũ cũ ſumma tranquillitate & gloria deductũ, in habitu regio carminibus diuinisq. laudibus vacantẽ: atq. hoc ſatis validum tibi exemplum fuerit diuinæ virtutis, & efficientiæ erga eos, qui verbis ac promiſſis Dei credentes iuſſis obediunt.

Argumentum dedicationis.

Regi fortiſſimo, integerrimo, piẽtiſſimo, vati facundiſſ. P.] Dauidis regis hiſtoria, optimũ exemplum fortitudinis in bellicis rebus, pietatis & integritatis in religione colenda, & repub. adminiſtrãda proponit: & ab eodẽ conſcripti Pſalmi ſummam ſapientiæ, eloquentiæ, & decoris referunt laudem.

Odæ XXIIII. *Argument.*

Laudes Dauidis decantat Ode, quẽ patientiſſimum iniuriarũ, & magni tolerãdis rebus aduerſis animi fuiſſe dicit, vltionis minimè cupidũ, ad ignoſcendum propẽſum: conſtantiſſimæ erga diuinũ verbum fidei, in bello fortiſſimum,

ſimum, atq. à pueritia vincēdis periculis & laboribus exercitatū: egregium ſcriptoré & expoſitoré diuinæ legis: Sacrorū rituum & ordinum inſtauratoré: Demum diuinorum & efficaciſſimorum pſalmorum auctorem.

Argumentum Tabulæ XXV. *de Salomone.*

Humanæ ſortis menſura gemina.] Omnium rerū, quæ in orbe expetuntur, ſumma in Salomone cōtinetur, videlicet, ſapientia, diuitiæ, opes, potentia, gloria, & voluptas. Atq. in eodem etiam ſtatutum eſt exemplum magni caſus, in quem deueniunt, qui à timore Dei receſſerint.

Argum. Dedicationis.

Principi ſapientiſſimo, vitæ mortalis magiſtro.] Nō modò ſapientia & eruditione, ſed propria etiam experientia auctus Salomon libros ſcripſit, quibus omnis humanæ vitæ & recta & peruerſa ratio continetur.

Odæ XXV. *Argum.*

Laudatur Salomonis regnū, ſapientia, diuitiis, & rerū omniū cognitione, præter cętera vel priora, vel poſteriora exempla, præſtantiſſimè felix; tamē illa exceptione imminutum, quod ob feminarum amorem admiſſo vanorum deorum cultu fuerit obſcuratum: & tandem nihil præſtantius in vita eſſe, quàm Dei timor, probatur.

Argum. Tab. XXVI. *de Iſaia.*

Pietatis indefeſſum ſtudium.] Huius rei exemplū in Iſaia ſtatuitur egregiū, qui creditū ſibi propheticū munus ſumma fide, magna pietatis & publicæ ſalutis cura, vſque ad mortem diligentiſſimè geſſit. Ille ſuorū temporū ſcripſit hiſtoriam, hoc eſt, partem librorum Regum.

Argumentum dedicationis.

Diuinarum rerum indici admirabili.] Nam nullus antiquorum prophetarū de diuinis rebus, de humanæ ſalutis ratione arcana, de Chriſto, de omni denique Euangelio plenius & ſignificantius ſcripſit quàm Iſaias.

Odæ XXVI. *Argum.*

Continet Ode breuē ſummā rerum in Iſaiæ libro ſcriptarū, laudesq. ipſius prophetæ, à genere, à muneris auctoritate, & actionū dignitate, ab Euāgelij ſignificatione apertiſſima, à diuina prorſus eloquentia: demū à cōſtantia pro diuina veritate ſupplicij genere grauiſſimo perferēdo.

Argument. Tabulæ XXVII. *de Hieremia.*

Honestæ indolis decursus integer.] Hieremias à Deo ad propheticũ munus antè electus quàm natus, religiosè educatus, magnũ fortitudinis & strenuitatis exemplũ, omni vitæ & muneris sui parte exhibuit. Id quod in dedicatione etiam significatur.

Dedicatio.

Legato, strenuo, forti, & infracto.] Namq. & diligẽter & strenuę creditũ sibi prophetæ munus gessit, nullis vel minis, vel laboribus, vel regũ & populorũ inuidiis perturbatus.

Odæ XXVII. *Argument.*

Quantum possit tenax animi propositum cũ fide coniunctũ, & facere & ferre ac vincere, ostendit Ode laudibus Hieremiæ vatis decantandis. Deinde ostẽdit virtuti, quamuis à propriis ciuibus repulsæ, suum locum tamen, ex Dei prouidentia, honestissimum apud hostes esse.

Argum. Tabul. XXVIII.

In tempestate subsidium.] Captiuis Iudæ filiis tamen diuino beneficio Daniel interest, qui prophetiæ munus vtilissimum ad salutis spem magna auctoritate tueatur.

Dedicationis Argum.

Vati fortiss. temperantiss. exercitatiss.] In ferendis aduersis rebus fortissimus fuit Daniel, qui captiuus multorũ principum virorũ inuidia, vsq. ad varia mortis pericula, laborauit. Quantum à vitiis & voluptatibus idem abstinuerit, historia declarat: exercitatissimus autem in publicis rebus præcipuè ad pietatem pertinentibus fuit.

Odæ XXVIII. *Argum.*

Docet hæc Ode circa finẽ ferè antiquorũ temporum; cùm minus frequẽs prophetiæ munus esset, extitisse Danielẽ, qui præteritarũ, pręsentium & futurarũ in orbe rerum seriẽ exponeret, eundemq. verorũ somniorũ interpretem, magnũ & certum fuisse significat, & visionũ explicatorẽ admirabilem: cuius sententias omnes & euentus ipse probauit, & scripta etiam sancta veraque esse Christus confirmauit.

Argument. Tab. XXIX.

Prouidentia instauratrix.] Nihil eorũ, quæ diuina prouidentia instituit, imperfectũ manet, quamuis magna difficultate

tate impeditũ, aut interruptum putetur. Res Iudæorum detritas & profligatas Deus, excitato Esdra, restituit: vt tandem in Iudæa locus pararetur Messiæ, salutis auctori propediem venturo.

Dedicatio.

Scribæ sapientiss. patri patriæ.] Namq. Esdras religionibus, rebus curatis, legibus sacris instauratis, moribus emẽdatis, populoque per pœnitentiam expiato, diuinam clementiam erga suos mouit, & gratiam reconciliauit.

Odæ XXIX. *Argument.*

Laudes Esdræ decãtat Ode, quẽ gratia apud Barbaros populos, & reges illustrẽ fuisse dicit, ex diuino videlicet beneficio eundem genere sacerdotali, & munere scribæ præclarũ prædicat, atq. officio erga Deũ, & patriam, gentemq. suã faciẽdo insignẽ: cuius tempore atq. adeò pręsidio, & opera, Iudęi in patriã restituti, templũ denuo constructũ, sacra procurata; mores publicè ac priuatè correcti fuerint. Atq. hactenus de antiquorum seculorum scriptoribus, & de omni veteris testamenti serie est actum.

Sequitur sacrosancti Euangelij series ab initio instituta, quæ quatuor scriptoribus grauissimis à Spiritu sancto credita est, contexenda.

Tabul. XXX. *Argum.*

Diuina vocatio.] Efficacissima est in iis qui obtemperant, quos neq. pauperies, nec mors, nec vincula terrent. Huius rei exemplum est Matthæus publicanus, qui & Leui.

Dedicatio.

Euangelij testi fidelissimo.] Nõ solùm oculatus testis fuit Matthæus, sed qui testimonium Dei in se habuit, & proprio etiam experimento reddidit.

Odæ XXX. *Argum.*

Doctè & eleganter describit publicanorũ, & eorũ qui diuitiis cõparandis inhiãt, cupiditatẽ & studium. Postea cõparatione mutationis magnæ ostendit, quàm efficax sit Christi vocatio, & quemadmodũ apud Deũ facile sit, diuitẽ à diuitiarum cura reuocatum, ad earundẽ contemptionem, & potiorem diuitiarum amorem traducere.

Argument. Tab. XXXI. *de D. Marco.*

Sapientiæ compendium.] Breuibus chartis Christianæ virtutis, & totius Euangelij summam complexus est Marcus,

ea tantùm ex tota hiſtoria contexens, quæ ſalutis humanæ conſequentes rationes ſpectarent. Huc etiam pertinent, quæ in dedicatione leguntur.

Odæ XXXI. *Argument.*

Deberi Marco laudes ait, quas Alexandria excipiẽs celebret, cui ille, à Petro relictus, Epiſcopus præfuit, & quas etiã omnis orbis cõmemoret. Laudũ autẽ argumenta indicat, quòd Chriſtianã diſciplinam multis laboribus colendã, libenter Marcus ſuſceperit, quòd Petro comitẽ ſeſe præbuerit, quòd creditã ſibi Ægypti eccleſiã optimè fuerit moderatus, quòd Euangeliũ ſcripſerit breue, ſed perſpicuum, incipiens ab ipſo Euangelij initio, hoc eſt, à Baptiſmo Ioannis.

Argument. Tab XXXII. *de D. Luca.*

Lux expedita.] Quæ alij Euãgeliſtę breuiter & magna ſignificatione ſcripſere, Lucas principio altius repetito expoſuit, ita vt ipſe aliorum conteſtis, & commentator ſit. Quamobrem illo titulo digniſſimè inſignitur, quem dedicatio addit: *Veritatis expoſitori diſerto.*

Odæ XXXII. *Argum.*

Lucam ex magno phyſico medico, in optimi medicinæ generis profeſſorẽ euaſiſſe, Ode canit, nempe Chriſto præceptore edoctũ, quænã ſit maxima hominũ ęgritudo, quæ cauſa morbi; quo medico, quibus modis & remediis leuari curariq. poſſint. Eumq. explicati Euangelij auctorẽ commemorat, & geſta Apoſtolorum ſcripſiſſe; cuius libri ſumma ratio eſt, diuini ſpiritus ſanctificationis virtutẽ indicare. Demũ Pauli Apoſtoli comitem, & rerum geſtarũ teſtem, & ſcriptorem eundem canit.

Argum. Tabul. XXXIII.

Abſtruſò ſapientia.] Diuinam naturã vnicam, perſonis trinã, conſiliis altiſſimã, actionibus omnipotentem, humanam etiã regenerationẽ admirandis modis Ioãnes Euangeliſta, ſcriptis à ſe Euãgelio, Epiſtolis & Apocalypſi tractat: ita vt nullus auctorũ ſacrorum tam altè penetranda myſteria chartis expoſuerit; ideò penitiſſimus arcanorum index in dedicatione appellatur.

Odæ XXXIII. *Argum.*

Admiranda Euangelij & cęterorũ Ioannis ſcriptorum argu-

argumenta, admiranda etiã verba, non ab humano ingenio aut ſtudio profecta, ſed diuino ſpiritu dictata fuiſſe aſſerit Ode, eumq́. ex piſcatoria humilitate ad illuſtriſſimam conditionem diſcipuli chariſſimi, teſtis integerrimi diuinitatis & humanitatis ſuæ, item filij & cuſtodis matris ſuæ à Chriſto fuiſſe delectum canit.

Argum. Tabul. XXXIIII.

Felicis ſeculi initia.] Aurea noui Teſtamenti & Euangelij ætas à conceptu & ortu Ioannis Baptiſtæ inchoata eſt, vt docet D. Lucas.

Dedicationis Argument.

Deo conſuli perpetuo ſapientiſſimo.] Illius enim de humana ſalute conſilium perpetuum fuit, atq. ita ſapienter inſtitutum, vt opportuno tempore explicari cœperit.

Odæ XXXIIII. *Argument.*

Tempus illud expectatũ atq. exoptatũ piis omnibus, quod à Deo iterũ humanam naturã alloquente, & renouandam pollicito (vt conſtat ex Geneſ. cap. 3. verſ. 15.) ſignificatũ eſt, iam ex eo tẽpore cœpiſſe indicat poëta, cùm Angeli terras, & hominũ colloquia familiarius frequentarẽt. Cuius rei exemplũ editũ eſt in legatione ad Zachariã per Angelũ delata, quæ hoc loco eleganter narratur; ſimul et Ioãnis Baptiſtę animus, mores, virtus, & munus prædicãtur, & viſionis certa fides populo facta oſtẽditur.

Argum. Tabul. XXXV.

Rerum nouandarum exemplũ.] Quòd virgo concipiat, virgo pariat Deũ & hominẽ, ex Spiritus ſancti opera & Altiſſimi virtute hæc fiant: exemplũ manifeſtum eſt poſſe renouari humanam naturam, in melioremq́. traduci conditionem, idque à Deo adornari.

Inſcriptio.

Deo electori.] Qui humiles exaltat, & nouit eos, quibus magna nomina imponere conſtituat, vt nõ glorietur omnis caro, ſed ipſi auctori gloria adſcribatur.

Odæ XXXV. *Argum.*

Inducit Angeli ſalutãtis orationẽ, & virginis audiẽtis honeſtatẽ, modeſtiã prudentiã, ac viuam fidem decantat.

Argum. Tab. XXXVI.

Pietatis concordia.] Qui vera pietate calent, adeò nõn in-

uident aliis magnas dignitatum,& munerum, beneficiorumq. acceptorum à Deo facultates & conditiones, vt ſtudioſiſſimè gratulentur.

Inſcriptio.

Feminæ ſanctiſſimæ.] Mariæ, quam beatam dicent omnes generationes, ſanctitatem Eliſabethæ teſtimonio celebratam hæc tabula continet.

Odæ XXXVI. *Argum.*

Canit Eliſabeth iã ex diuino miraculo grauidã,maiori Spiritus vi auctã fuiſſe viſa virgine Maria, quã Dei matrẽ agnouit,& beatã prædicauit;quę ſumma modeſtia & honeſtate, ſumma fide ac virtute hoſpitium in ſe parauerit Deo,idq.non ſuo tantũ,ſed infantis in vtero ſuo contẽti ſenſu comprobat,cuius lætitia ipſa etiam exultauerit.

Argum Tab. XXXVII.

Aurora diei nuncia:] Aurora non eſt ipſa lux, ſed à die & ſole efficitur, quem præcedit annuntians; ſic Ioannes quamuis lucerna ardens eſſet,non erat ille lux, ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine.

Dedicatio.

Deo proſpectori.] Magno enim apparatu ſignorũ & miraculorũ in conceptu & ortu Ioannis Baptiſtæ ſignificabat Deus humanæ ſalutis negotium à ſe maturari.

Odæ XXXVII. *Argum.*

Genethliacum carmen eſt, quo Ioannis Baptiſtæ auctoritas,dignitas, munus,officium, & vitæ genus horridum,& à voluptatibus mũdanis alienum celebratur;idq. eleganti dicendi figura.

Argum. Tab. XXXVIII.

Sol iuſtitiæ exoriens.]Chriſtus orbẽ in tenebris iacentẽ illuſtraturus, virtutis ſuæ ſignum ipſo ortu ſuo dedit, luce per noctem illuſtrante, & Angelis canentibus, paſtoribusq; ſimplicibus ad mirandum ſpectaculum vocatis.

Dedicatio.

Humanæ ſortis ſuſceptori Deo homini.] Qui factus eſt homo ex ſemine Dauid,formã ſerui accipiens,per omne infirmitatis humanæ genus(peccato excepto)tentatus.

Næniæ Argument.

Natura humana mirata nouũ genus infantis,agnoſcit

Deum

Deum in mundũ venisse hominẽ, qui, infirmitatibus ipsius susceptis; renouationem admirandam efficiat.

Argum Tab. XXXIX.

Charitas nihil recusans.] Hanc maximã præstitit Christus, qui exinaniuit semetipsum, vltrò suscipiens vitæ mortalis labores, & legis seruitutẽ pro hominibus, quorum salutis causa in mundum venerat. idq. ex dedicatione etiã declaratur: *Principi summo pro reipubl. libertate seruienti.*

Odæ XXXIX. *Argum.*

Mirandum esse ait, quòd Deus voluerit experiri labores & dolores, quibus humana mortalitas premitur; cùm tamen ille optimè cognosceret è cęlo, quàm magni illi, & quàm à diuina natura alieni sint. Vnde consequitur, Dei filiũ spontè venisse, & suscepisse illam seruitutẽ, atq. sese legi subdidisse, circũcisione accepta, quæ signum erat adscriptionis in populum Dei; non vt ipse adscriberetur, sed vt homines seruos, quibus similem se præbebat, in gratiã conciliatos, cælesti regno ciues adscriberet. Absoluitur Ode significatione nominis à Christo per illam suã summam modestiam & humiliationem reperti.

Argum. Tab. XL.

Gentium lux.] Christus lumẽ fuit ad reuelationẽ Gentiũ, Luc. 2. qui statim vt natus est, magis affulsit cognoscẽdus.

Dedicatio.

Deo immortali, homini vero, regi liberatori.] Indicat significationem munerum à Magis prolatorum.

Odæ XL. *Argument.*

Solẽ exortũ antea videri ab iis, qui in mõtibus versantur, quàm ab iis qui in nebulosis vallibus errant: ita Christi numẽ & nomẽ prius cognitũ est Gẽtibus, qui Deũ ex naturæ obseruatione verè & simpliciter quærebãt, quàm à Iudæis, à malitia, ambitione, & cupiditate excæcatis, & à propria veraq. doctrina ob propriam culpam alienatis.

Argum. Tab. XLI.

Diuina tutela.] Nihil consilia, studia, commenta, potentia humana nocere possunt iis, quos Deus suscipit seruandos, quosque prouidentia tuetur sua. Lege sententiã distichi huic tabulæ inscripti. *Inscriptio.*

Principi optimo pro suis exulanti.] Vt ex figurato figura adimpleretur,

pleretur, ſicut ſcriptũ eſt, Ex Ægypto vocaui filium meũ.

Odæ XLI. *Argument.*

Inducit Ode viatoré quendam, qui cũ Ioſeph de itinere diſſerat, quod inſtitutũ videt cũ virgine honeſtiſſima, & puero mortalẽ vicẽ ſuperãte. Ille exponit quis ſit puer, qualis mater, quis ipſe, quò properè, cuius cõſilio, & quã obrem; nimirum Dei conſilio ſe petere Ægyptum, vt ibi aſſeruet pignus publicæ ſalutis, reſarciturũ omnẽ humanã iacturam abundantiſſimè tempore à Deo conſtituto.

Argum. Tab. XLII.

Gratiarũ theſaurus.] In Ieſu Chriſto enim ſunt omnes theſauri ſapiẽtiæ & ſciẽtiæ Dei abſconditi. Coloſſ. 2. verſ. 3.

Inſcriptio.

Diuinitati emicanti.] Pueri prudentiam, & profũdas cogitationes admirati ſenes illi peritiſſimi diuinæ naturæ vim interpretari debebant.

Odæ XLII. *Argum.*

Inducit adſtantium & aſſidentium puero Ieſu admirationis plenam orationem, qua planè illa reſpondentis pueri ſapientia diuina eſſe probatur.

Hactenus lucis exordia & ſolis in terra orti demonſtratio.

Nunc iam deinceps Euangelij ſeries contexitur.

Argum. Tab. XLIII.

Lucis diuinæ coruſcatio.] Pœnitentia à Ioãne indicta initiũ fuit boni nuntij de hominũ publica ſalute iam orbi allati. Non enim Ioannes erat lux, ſed vt teſtimonium perhiberet de lumine.

Inſcriptio.

Salutis nuntio grauiſſimo.] Magna & planè diuina auctoritate Ioãnes præditus fuit, vt pręſentẽ orbis redemptorem teſtaretur, quem cæteri prophetæ futurum prædixerant.

Odæ XLIII. *Argum.*

Canit Ode ſalutis aduenientis teſtimoniũ & præconiũ per antiquos vates prædictum, & indicatum à Ioanne ſecundũ Iordanem; idq. in magna & celebri populorũ frequentia; ab eodemq. de duplici Euangelij efficientia diſſertum fuiſſe: totum deniq. Ioannis officium indicat.

Colonus

Colonus Gentibus impiis vicina iungens prædia. Periphrasis est Galilææ.

Argum.Tab. XLIIII.

Modestiæ ornamentum.] Iesus à Nazareth veniens, nihil de se profitetur magnificentissimũ, sed, vt alij, baptismũ petit, quo tamen non indigebat. Ea modestia admirando Dei præconio & testimonio ornata est. Id adeò in dedicatione significatur, *Christo Dei filio pronuntiato.*

Odæ XLIIII. *Argum.*

Poëtica elegantia & eleganti veritate describit lætitiã publicam ab omni natura rerum celebratam eo die, quo Christus à Ioanne baptizatus est, vbi Trinitatis personæ apertis argumentis probatæ fuere, & illa profunda charitas Christi ostensa; qui cùm in forma Dei esset, formam serui accepit, & per omnia factus est obediens patri & sese minoribus, hoc est, hominibus subdidit.

Argum.Tab. XLV.

Scripturarum vtilitas.] Probatissima aduersus impetus diaboli arma verbũ Dei est; quamobrem Christus ad doctrinam nostram diabolicas tentationes petitis ex sacra scriptura telis superauit.

Dedicatio.

Christo duci inuictißimo.] Quem præeuntem & docentem atq. adiuuantem qui sequentur & imitabuntur milites, ab aduersario non superabuntur.

Odæ XLV. *Argum.*

Christo victori Angeli accedentes ministrabant, quos omnis prœlij commissi, & triumphi per Christum reportati narratores inducit Ode.

Argum.Tab. XLVI.

Naturæ innouandæ argumentum.] Vinum ex aqua factum, idque optimum.

Dedicatio.

Christo curatori benigno.] Vbi ille præsens est, nihil desiderari potest, modò commodum opportunumque sit.

Odæ XLVI. *Argum.*

Docet hoc carmen Christum præsentia sua nuptias legitimas a Patre suo institutas ornasse, & significasse etiam amorem suum erga ecclesiam, quam sibi spirituali & ar-

cano matrimonio copulare instituerat; deinde huius rei confirmationem & virtutis Christi signum primum celebrat, aquam in vinum conuersam.

Argum. Tab. XLVII.

Diuinæ disciplinæ schola.] Constat magna veritate & simplicissima sapientia à mundi opinionibus aliena; constat etiam discipulis simplicibus, & veri ac boni tantùm cupidis. Huc & dedicatio pertinet, *Simpliciũ doctori optimo*. Vnde Paulus nihil se scire velle nisi Christum aiebat, 1. Corinth. 2.

Odæ XLVII. *Argum.*

Canit Ode Christi doctrinã ex Patris sapientia profectã, duplici virtute præditam, illustrãdi & fouendi mollia corda; idq. ex efficacia sua: rursus contundẽdi & premẽdi atq. obdurandi crassa & terrena pectora, idque ex consequenti euentu; atq. adeò ex ipsorum culpa qui difficiles sese præbent: illis fructum esse vitam, his mortem.

Argum. Tab. XLVIII.

Lætissima orbi legatio.] Sicut scriptũ est, Quàm pulchri super montes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis salutem, Isaiæ 52.

Dedicatio.

Magni consilij nuntio summo.] Christi titulus hic est, quem Euangelij summum ministrum circuncisioni promissum & datum Paulus appellat, Roman. 15. ille alios salutis annunciandæ causa subdelegauit.

Odæ XLVIII. *Argum.*

Docet opportunã Christi & sollicitã curam mittendi Apostolos, qui salutis nuntiũ, cum magnis miraculorum ad confirmationem beneficiis, Gentibus, nimia veritatis audiendæ penuria laborantibus, afferrent: atq. adeò ipsi cum multiplici & graui sui ipsorum incommodo mundum doctrinæ salubris medicamentis curarent, spe præmij non in rebus terrenis, sed cælestibus propositi.

Argum Tabul. XLIX.

Prouidentia certißima.] Ostendit Christus certissimam esse prouidẽtiam erga eos, qui se doctorẽ ac ducem sequuntur; quibus nihil vnquam deerit eorũ quæ necessaria sint & commoda, tametsi superflua non suppeditentur.

Dedi-

Dedicatio.

Humanæ infirmitatis curatori.] Chriſtus enim ipſe vltro proſpicit vitæ ac neceſſitati hominum, qui ipſum quærentes petunt. Miſereor, inquit, ſuper turba, &c. Marc. 6.

Odæ XLIX. *Argum.*

Expoſitione miraculi in tanta hominum multitudine, tam exiguo ſumptu paſcenda, arguit humanam ſtultitiã, quæ terrena multo labore quærit, cùm eadẽ copioſa magis, longeq. ſuauiora, & iucundiora contingãt iis qui ſpiritualia à Chriſto petunt.

Argum. Tab. L.

Fidei momentum.] Lazarus ſuſcitatus ex mortuis illuſtre admodum exemplũ eſt efficacitatis fidei viuæ; quæ cùm confeſſione ſororũ oſtẽderetur, impetrare potuit à Chriſto quatriduo iam mortui hominis reſtitutionem.

Dedicatio.

Vitæ auctori efficaciſſimo.] Illo miraculo Chriſtus cõfirmauit ſe eſſe vitæ ſpiritualis auctorem, vt in Euangeliis exponitur.

Odæ L. *Argum.*

Eiuſdem ſententiæ eſt Ode cum inſcriptione & dedicatione Tabulæ.

Argum. Tabul. LI.

Salutis oblatio.] Vltro nos Deus dilexit; vltro filium ſuum in mundum miſit, vt diſſolueret opera diaboli: vltro filius ipſe ſpectandum agnoſcendumq. ſe præbuit.

Dedicatio.

Regi legitimo declarato.] Quem Deus certis ſignis ſpectandum per prophetas indicari ac prædici curauerat.

Odæ LI. *Argum.*

Canit lætiſſimã illam diẽ Ieroſolymis illuxiſſe, qua rex Chriſtus pater futuri ſeculi, & ſalutis pontifex vrbem ingreſſus eſt, agnoſcẽdus ſignis per prophetas prædictis, humilis & manſuetus, non faſtu illo mundano regum & principum damnoſo & graui. Quibus vulgus vel ſpe, vel metu, vel leuitate magis aliquando quàm iudicio blanditur & adulatur. Sed Chriſto turba plaudebat propter memoriam miraculorum & doctrinæ.

Argum.

Argum.Tab. L I I.

Celatū antiquis ſeculis arcanū.] Quod in illa ſacroſancta cœna & corporis ſui cum hominibus cōmunicatione actum eſt myſterium antiqua ſecula nunquam intellexerunt.

Dedicatio.

Dei benignitati admirādæ.] Qui filium ſuum nobis dedit, nō ſolùm vt ſuam naturam nobis communicaret, ſed vt noſtram culpam ſuſcipiens lueret atque expiaret.

Odæ L I I. *Argum.*

Canit admirandum conuiuium à Chriſto exhibitum hominibus, ſibi etiam deſiderio deſideratū, in quo præſtitæ olim liberationis ex Ægypto lux ipſa & veritas ſpiritualis liberationis apparata fuerit miro modo. Perſtringit autem multa myſteria de virtute, & efficientia ſacroſancti ſacramēti corporis & ſanguinis Domini, quæ longam deſiderant explicationem.

Argum.Tab. L I I I.

Publica victima.] Hoſtiam & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi: holocautomata & pro peccato non tibi placuerunt: tunc dixi, Ecce venio: Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti æternùm vncto.] Idē enim fuit victima, idē Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.

Odæ L I I I. *Argum.*

Comparat infirmitatē antiquorū ſacrificiorum & victimarū ipſarum, cū Chriſti victima & ſacrificio: & Philoſophicis, ac Theologicis argumentis oſtendit oportuiſſe Chriſtū pati ad mundi tollenda peccata, quæ illis antiquis ſeruitutibus deſtrui non poterant: obiter autem indicat magnum illud myſterium redemptionis, in morte & reſurrectione Chriſti.

Tab. L I I I I. *Argum.*

Publici debiti grauitas.] Hāc arguebat illa deprecatio Chriſti ter repetita.

Dedicatio.

Humanæ miſeriæ ſuſceptori.] Chriſtus enim miſeram illam conditionem hominum ex peccato ortam cum peccatis ipſis in ſe ſuſcepit, grauiſſimum quidem onus, ſed quod tales poſtulabat humeros. Iſai. 53.

Odæ

Odæ LIIII. *Argum.*

Exponit causam illius anxietatis & sudoris sanguinei Christi orantis: quam indicat fuisse peccatorum mundi, tum multitudinem innumeram, tum grauitatem immodicam.

Tab. LV. *Argum.*

Improbitatis permissæ impotentia.] Furit humana improbitas vbi potestas tenebris facta est, atque in innocentissimum sæuit importunissimè.

Dedicatio.

Agno salutari mitissimo.] Qui coram tondente se obmutuit de salute eorum cogitãs, a quibus crudeliter tractabatur. Isai. 53.

Odæ LV. *Argum.*

Ferociores & noxias magis tenebras fuisse ait, quæ tẽpore passionis Christi grassatæ sunt, quàm eas quæ ante mundũ conditũ abyssum occupabãt, illæ priscæ tenebræ, vel nihil, vel abyssum premebant, ex qua oriturae erãt res corporeæ: hæ verò innocentissimum Christum vitæ fontem vexabant.

Tab. LVI. *Argum.*

Virtus mundo inuisa.] Tantã lucem tenebræ ferre nequeũt, quambrẽ innocentia à nocentibus, simplicitas & virtus, atque modestia summa ab auaris, ambitiosis & peccatoribus damnatur.

Dedicatio.

Innocenti pro sceleratis deuoto.] Ipse enim sese deuouit patri pro nobis, atq. pro omnibus, etiã iis, à quibus damnabatur, si tamen illi vellent aliquando suũ malũ agnoscere, & illius beneficio indignos non se præberent.

Odæ LVI. *Argum.*

Ostendit magistros & præfectos ambitione, & suorum commodorum studio excæcatos, non modò ipsos impiè & sceleratè agere, sed reliquo populo magnorum scelerũ & iniuriarum auctores esse. Cuius rei exemplum manifestum est in illa Christi damnatione apud pontificem.

Argum. Tab. LVII.

Felicitas repulsa.] Christus in propria venit, & sui eum nõ receperunt suo ipsorum magno malo.

Dedi-

Dedicatio.

Agno à lupis leoni obiecto.] Gẽtibus Christus est traditus Iudæorum sæuissimorum dolo. Gentes ferarum instar habuere; atque ità crudeliter à gentibus Pilato & militibus tractatus est.

Odæ LVII. *Argum.*

Indignationem continet carmẽ, aduersus eos, qui beneficentissimum & multis exemplis vtilissimum probatũ salutis auctorem Iesum, immanibus modis exceptũ, tanquam nocentissimum & execrandum malefactorem tradebant iudici iniquo. Hoc autem indicat humanam peruersitatem, & diuinam bonitatem.

Argum. Tab. LVIII.

Innocentia spectatissima.] Traditus Christus etiã inuidis & suspiciosis tyrannis, & remissus ad Pilatum testimonium vndequaq; exploratissimæ innocentis, & omni exceptione superioris vitæ refert: ex quo consequitur, eum alienas culpas luere, non suas, quas nullas habebat. idq. in dedicatione significatur.

Humanæ causæ procuratori fortissimo.] Qui nihil probri & contumeliæ, atq. laboris & plagarum non subiit, & pertulit hominum causa, quam vt perferret, nulla vel grauissimâ retardatus est re.

Odæ LVIII. *Argum.*

Pilatus iudex metu actus iudicij à se iniquè in Christum exercendi, reum Herodi mittit iudicandum. Herodes nihil dignum inuenit morte in eo, sed curiosè experiri virtutem cupit: cui cùm nihil responderet ad illam leuem cupiditatem Iesus fastiditus, magis ob illam integritatem & stultus iudicatus, quàm damnatus, remissus est ad Pilatum; atq. idem apud vtrunque constitutus, admirabili quadam virtute & arcana vtrunque ex inimicis reconciliauit.

Argum. Tab. LIX.

Pacis humanæ disciplina.] Christus attritus propter peccata nostra, indignationem Dei erga homines iustissimam & grauissimam sua obedientia & innocentia placauit.

Dedicatio.

Ignominiæ publicæ susceptori.] Ignominiosum fuit flagellari homi-

hominem ſceleratum: ſummæ verò ignominiæ innocentem pro ſcelerato plagis affici, has plurimas Chriſtus innocentiſſimus pro ſceleratiſsimis pertulit.

Odæ LIX. Argum.

Conqueritur innocentē ita crudeliter verberari à nocentiſsimo carnifice, qui nihil commeritus fuerit, quamobrem verberaretur: & interim illis plagis acceptis, ſanet alienas noxas, atque adeò in hoc intentus ſit, vt vel ipſi tortori ſuis vulneribus proſit.

Argum. Tab. LX.

Humanæ mentis leuitas.] Quæ innocentem, & beneficum, atque omni ex parte vtilem agnitum, manifeſtario & publico malefactori poſthabet.

Dedicatio.

Hæredi æterno à ſeruis expulſo.] Tantum humana cupiditas & ambitio mali ſuadet hominibus.

Odæ LX. Argum.

Vulgi leuitatem deteſtatur Ode, qui nullo conſilio à bona ſententia in peſsimā mutatur; & viros pios ac probos omnes hortatur, ne vllum ſibi honorem in populi ac vulgi opinione conſtituant, niſi in virtute atque beneficentia, cui coronam nec addere, nec detrahere vulgus poteſt.

Argum. Tabul. LXI.

Lux inter tenebras.] Qui peccatum nō nouerat, inter peccatores vt execrabilis ducitur, ita tamen, vt in mediis iudicis erroribus, & accuſatorum inſaniis illius innocentia fuerit teſtatiſsima.

Dedicatio.

Innocentiæ pro nocentibus traditæ.] Hac enim hoſtia mundi peccata expianda decreuerat Deus.

Odæ LXI. Argum.

Summam Chriſti potentiam, virtutem, & amplitudinem maximam, ad mortem vſque crucis pro nobis humilem & obedientem, miratur Ode. Deſcribit autem tū dignitatem propriam, tum humilitatem ſuſceptam appoſitiſsima antitheſi.

Argment. Tabulæ LXII.

Sacrificium ſummum.] Antiquorum cultuum & ſacrificiorum

rum consummatio: vnam enim offerens hostiam Christus id effecit & impetrauit, quod antiquæ legis sacrificiis impossibile fuerat. Hebr. 10.

Dedicatio.

Sacerdoti maximo pro populo litanti.] Idem enim & efficientissima victima, & gratissimus pontifex fuit, qui Aaronis sacerdotium in æternum Melchisedechi mutauit.

Odæ LXII. *Argument.*

Negotium salutis humanæ decretũ à principio mũdi, quod natura ipsa propter infirmitatem efficere nunquam posset, Christus sacerdos Dei filius ex amore proprio, paternaq́. gratia præstitit, factus maledictum pro nobis, & subiens tenebras mortis, vt nos educeret in lucem. Hoc arcanum nunquã intellexit Satanas, donec iam ita constitutum fuisset, vt serò sapientem se perturbaret conatũ impedire per somnia & terrores vxori Pilati iniectos, sed frustra.

Argum. Tabulæ LXIII.

Inimicitiæ compositæ] In Christi cruce & morte reconciliatus est Deo mundus, qui antea erat inimicus, nisi tamen ipse à reconciliatione sua culpa alienetur.

Dedicatio.

Inferorum expugnatori expoliatori fortissimo.] Mortuus Christus non cessat, sed inferas sedes, quas moriens expugnauerat, petit, & expoliat, redẽptis iis qui in illius fide ac spe mortui fuerant.

Odæ LXIII. *Argum.*

Ostendit Ode à virgine matre magnum dolorẽ ex occisi filij spectaculo acceptum fuisse, nunquam tamẽ eiusdem resurrecturi fidem, spem, atque expectationem abfuisse. Id autem eleganti similitudine decantat ex rerum natura petita.

Argum. Tabulæ LXIIII.

Humani generis diuitiæ.] Christi sese ad mortem vsq. demittentis inopia diuites facti sunt, quicunque in ipsius mortem baptizati sunt, 2. Cor. 8.

Dedicatio.

Dedicatio continet epitaphium rerum à Christo susceptarum & præstitarum, dignitatis & efficientiæ illius sum-

ſummam complectens, atque breui futuræ reſurrectionis ſpem confirmans.

Carminis LXIIII.*Argum.*

Elegiacum carmen inſcriptionis inſtar habet hoc loco: alloquitur ſaxum viuum ſepulchri vt teſtem perpetuum futurum mortis, & incorruptionis, ac reſurrectionis Chriſti, atque etiam inimicitiarum inter Deũ & homines compoſitarum morte & reſurrectione Chriſti.

Argum.Tab. LXV.

Vita orbi allata.] Chriſtus mortuus eſt propter ſcelera noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram, Roman.4.

Dedicatio.

Ieſu Chriſto mundi, mortis, inferorumq; victori potentiſſimo.] Qui poteſt gratiam ſuis impetrare & impertiri vincendi ea, quæ ab illo victa ſunt. Ioan.16.

Odæ LXV. *Argum.*

Canit die reſurrectionis Domini naturam omnẽ exultatione & plauſu teſtatam fuiſſe, nouam hominibus vitam per Chriſtum deuicta morte allatam.

Tab. LXVI.*Argum.*

Veritas ſpectatiſſima.] Chriſti reſurrectio non potuit non notiſſima eſſe tanta copia teſtium.

Dedicatio.

Chriſto viuenti perpetuo omnium Domino appellato.] Data eſt mihi omnis poteſtas.

Odæ LXVI.*Argum.*

Eleganti ſimilitudine propoſita oſtendit diſcipulorum turbatos metu, & conſternatos dolore animos ita hæſiſſe, vt non niſi multis teſtimoniis & periculis factis; Chriſti reſurrectionem crederent. Magnam verò vtilitatẽ hominibus aliis ex diſcipulorum lõga dubitatione allatam probat, quòd nulla iam aliis ratio ſit relicta dubitandi. Concludit autem illos fuiſſe felices qui ſenſu ipſo ſæpe certiores facti ſunt Chriſti reſurrectionis; ſed beatos fore qui non viderint, & crediderint.

Argum.Tab. LXVII.

Emerita geſtorum gratia.] Chriſtus obedientia ſua vſque ad mortem, & reſurrectionis triumpho gratiam emeritus

est,quam venerat acquisiturus Ecclesiæ, cuius caput ipse est.ideò in cælum ascendit, vt ad dexteram patris sedens, perpetuum suis regnum cōseruet. Itaque ipse peperit sibi nomen quod est super omne nomen:captiuā duxit captiuitatem,hominibus gratiam à patre suo impetrauit.

Dedicatio.

Christo triumphanti.] Triumphator Christus victa morte cælum ascendit, Ecclesiam suam Spiritus sancti inde missis muneribus ornaturus.

Odæ LXVII. *Argum.*

Canit Christum ex seruitute, quā factus homo obiisset,in eam euasisse gloriam, vt humanæ suæ naturæ nomen & præconium filij Dei publicè celebrandum parauerit, simul & diuinos honores hac etiam parte fuerit promeritus, ita vt caro humana Christi, diuina etiā caro appelletur. Deinde narrat admirationem discipulis tali spectaculo factam, & Angelorum testimonium de Christi auctoritate & maiestate.

Argum.Tab. LXVIII.

Humani generis renouatio.] Spiritu sanctificationis à Christo immisso,noui homines,nouæq.creaturæ re ipsa fiunt; quos credentes, & obedientes sibi, tanto honore dignatur Deus.

Dedicatio.

Christo regi potentißimo, ditißimo, liberalißimo, hominum deificatori.] Ex plenitudine eius accipiunt homines spiritum illum sanctificationis & adoptionis filiorum,quo charissimi effecti,filij Dei nominantur,& sunt, 1. Ioan. 3.

Odæ LXVIII. *Argum.*

Canit Ode admirandam illam donorum Spiritus sancti distributionem, à Christo ad Patris dexteram sedente in suos factam, quam antiqui omnes pij vtcunque præcognitam ipsi etiam optauerāt, & gratulati posteris præcinuerāt futuram. Deinde indicat effectū Spiritus sancti in eos,quos penetrat. Postremò hortatur omnes pios ad huiusmodi dona expetenda, & contento pietatis studio à Christo impetranda. Nihil enim ille magis cupit, quàm vt hic ignis,quem venit mittere in terram, accendatur, Luc. 12.

Argum.

Argum. Tab. LXIX.

Christi virtutis specimen.] Cuius absentis nomen tantam vim habet, vt in signum veritatis illius sanitas reddatur iis, quos secundum naturam sanari impossibile erat.

Dedicatio.

Christo in perpetuum salutari.] Cuius virtutem perpetuam esse testantur miracula, orbi à discipulis post eius in cælos ascensionem facta. Namq. ille cælestium status non mutatur, aut minuitur; vnde in perpetuum seruare potest accedentes ad Deum per ipsum, Hebr. 7.

Odæ LXIX. *Argum.*

Docet magnam atque admirandam hominum mutationem, eorum quos diuinus spiritus imbuerit; exemplo Petri, qui non ita pridem ad puellulæ vocem negauerat se nosse Iesum, metu correptus. Idemq́. Christo dissuadere volebat mortem pro mũdi salute subeundam: & paulo pòst tempore in eam fortitudinem euasit, vt humana omnia, quæ vel timeri, vel appeti solent, superauerit, & magna virtute miracula Christi nomine ediderit.

Argum. Tab. LXX.

Christianæ simplicitatis victoria.] Saulus exemplum sapientiæ, prudentiæ, contentionisq́. humanæ audito Christi mandato superatus, ex lupo agnus redditur.

Dedicatio.

Christo vindici efficacißimo.] Qui molestiam suis exhibitam ipse ita sibi exhiberi, grauemq́. esse affirmat, vt vindicet etiam. Saule, Saule, inquit, quid me persequeris?

Odæ LXX. *Argum.*

Mutationem illam admirandam Pauli ex persecutore Ecclesiæ in propugnatorem canit Ode, ostendens quid impellat error, & studium, & persuasio popularis atque magnatum. Rursus quid posit Christus mutare & efficere, Spiritu sancto immisso in eos, qui sibi obediunt.

Argum. Tabulæ LXXI.

Humanarum rerum necessarius exitus.] Nullus hominum effugere poterit, quin reddat rationem eorum, quæ fecerit in corpore, siue bonum, siue malum: omnes enim manifestari oportet ante tribunal Christi, 2. Corinth. 5.

Dedicatio.

Christo regi benignissimo, vltoriq; iustissimo.] Qui reddet vnicuique iuxta opera sua. Lege secundum caput Epistolæ ad Romanos.

Odæ LXXI. *Argument.*

Hominum res aliqua ex parte in hoc mundo turbatas certam diem habere ad examinandum, atq. pro iusti iudicij ratione vel præmio, vel supplicio compensandum Ode canit. Qua die nihil optatius piis, nihil impiis minus optatum esse potest; cum aliis virtutis & pietatis cultæ corona, aliis impietatis, & improbitatis exercitæ pœna imponenda sit. Hortatur demum omnes, vt sibi consulant, & breuis vitæ rectè exercitæ spacio magnũ æternorum laborum incommodum vitent, magnumque maximorum bonorum compendium faciant.

DIVI-

DIVINI DE HVMANA SALVTE CONSILII SECVLORVM SERIE EXPLICANDI INDEX.

16 *Manna in desertum missa admirandæ cælestis prouidentiæ signum fuit erga eos, qui diuinæ salutis compotes euasissent.*

17 *Ingreßi in promissam terram Israëlitæ, requiem promissam spiritualem certam piis fore significabant.*

18 *Expugnatio hostilium vrbium victoriam sanctorũ significabat de principibus, & potestatibus, & hostibus omnibus reportandam diuina virtute.*

19 *Terræ diuisio cælestis patriæ possessionem portendebat.*

20 *Testamenti veteris exercitationes omnes & occupationes, venturum salutis auctorem significatum, expectandum prædicabant.*

21 *Vnum ex officiis eorum, qui salutem expectant, est pœnitentiæ studium legitimum.*

22 *Omnia quæ in libris sacrarum historiarum continentur, ad illam veteris testamenti conditionem referuntur, cuius scriptores & prophetas appingere satis fuit. Fuere autem*
Samuel.

23 *Nathan.*

24 *Dauid.*
Salomon.

25 *Isaias.*
Ieremias.
Daniel.
Esdras.

Atque hactenus antiquorum librorum summa est. Deinde Euangelij scriptores quatuor sunt, Matthæus, Marcus, Lucas, & Ioannes, à quibus negotium salutis cœptũ, prædicatum, & expeditũ hoc ordine narratur.

34 *Præcursoris Christi natiuitas annunciatur Zachariæ.*

35 *Deinde nuntius cælestis ad Virginem mittitur, matrem futuram Seruatoris.*

36 *Virgo in vtero gerens Christum, Elizabeth gratulabunda salutat.*

37 *Præcursor nascitur.*

38 *Christus nascitur matre virgine.*

39 *Christus circunciditur.*

40 *Rex Iudæorum pronuntiatus Christus adoratur à Magis.*

41 *Ioseph à Deo monitus migrat in Aegyptum cum puero & matre.*

42 *Christus puer, duodecim annos nat⁹, diuinæ sapiẽtiæ argumẽta exhibet.*

43 *Ioannes annunciat Christi præsentiam, præparat animos ad salutis fidem & spem.*

44 *Chri-*

FINIS.

6—0—0

1766